

Kõsitamiseks võtta.-
3.V.29. J.TÕRVAND,
Kindral-major.

Ea 13604

h

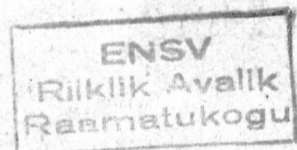
K. Ü. Õ.

SÕJAKOOLI

ASPIRANTIDE JALAVÄE KLASSI

ÕPPEKAVA.

d 90.

nr 92.9
K. Ü. Õ. Sõjakooli

AR Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENS / Riiklik
Raamatukogu

29798

Sia juurde lisatud Sõjakooli aspirantide jalaväe klassi õppekava on Kaitseministri käsukirjaga nr.50-1929a. määratud komisjoni poolt läbi vaadatud ja käesoleval kujul vastu võetud.

Komisjoni esimees: Kv.üh.õppeasutuste ülem kindral-majoor G.JONSON.

Liikmed: laskeinspektor kolonel O.STERNBECK; suurtüki väe inspektor kolonel V.JANITS; inseneriväe inspektor kolonel V.RIIBERG; 1.j.rügemendi ülem kolonel A.PULK; Sõjakooli ülem kolonel V.TROSSI; 2 soomusrong. rüü.ülem kol.-ltm. E.KURSK; Merejõudude staabi ülem kapten-ltn. V.GRENZ; Kv.üh.õppeasut.ülema abi õppealal kol.-ltm. A.JAAKSON; Kindralst. VI osak.ülema k.t. kol.-ltm. A.KASEKAMP; Kv.üh.õppeasutustest majoor A.RATTISTE.

JALAVÄE ASPIRANTIDE KLASSI ÕPPEKAVAD.

S e l e t u s k i r i .

A l u s . R.T.nr.52 - 1928a. määrab ära meie täiendusohvitseride ettevalmistuse. Jaanuari algul pärast noorsõduri õppuse lõppu, komandeeritakse Sõjakooli need kandidaadid, kes vastavad katsete sooritanud (§12) ehk kes selleks määratud (§15).
Jaanuarist kuni 25 juulini antakse Sõjakoolis kõikidele aspirantidele allohvitseri ja täiendusohvitseri õppust (§15).

Eesmärk. Aluseks võttes eelnimetatud seadust, on käesolev õppekava kokkuseatud. Õppekava seab oma eesmärgiks: valmistada aspirantidest sõjaaegseid juhte, kes suudaksid edukalt:
1) juhtida rühma tegevust igas lahingolukorras,
2) juhtida tarbekorral kompaniid,
3) osata juhatada allüksuse väljaõpet sõjaajal.
Kavas ettenähtud väljaõpet tahetakse pakkuda peasjalikult praktiliste oskuste omandamiseks.
Vastavalt sellel põhimõttele, on õppekava praktilisele osale määratud 76,80 % üldõppeajast ja teoreetilisele 23,20 %.

Õppeperioodid. Aspirantide tööaeg jaguneb kahte perioodi: talviseks ja suviseks.
Talvisel õppeperioodil - jaanuar, veebruar, märts, aprill - võetakse läbi kõik üldiste kv.õppeainete kavad igapäev 3 - 4 klassitundi ja 4 - 5 rivitundi. Mai kuul on katsed, sest selleks ajaks on teoreetilised õppeained läbivõetud. Arvestades meie kliimaliste oludega, on mai kuu ilmaga suhtes väga muutlik, mille tõttu selle aja produktiivsem kasutamine oleks eksamite sooritamise.
Juuni ja juuli kuu moodustavad suvise õppeperioodi taktikaliste ja praktiliste tööde läbivõtmiseks maastikul.
Kogu õppeaja kestvus on arvestatud järgmise tööpäevade kalkulatsiooniga:

T ö ö p ä e v a d :

A e g .

Nädala päev.	Jaan. 14-31	Veebr. 1-28.	Märts. 1-23.	Apr. 3-30.	Kokku tunde mai k.	Mai 1-31.	Juuni 1-30.	Juul. 1-23.	Kokku tunde juun. ja juul.	Kokku õppetund.
Kriipäev	14	19	16	20	552	6	19	18	344	896
Laupäev	2	4	4	4	70	1	5	3	45	115
										1011

MÄRKUS: Kriipäevadel 8 tundi ja laup.5 tundi õppust.

Aspirantide õppeainete jaotustabel.

A. Üldiste sv.õppeainete tabel.

Nr. Nr.	Õppeained.	Praktiil- tööd maasti- kul.	Loengud:		Praktiil- tööd spets. kl.	Praktiil- tööd kodus.	Harjut- kaar- dil.	Üldine tundi- de arv
			Audi- toori- umis.	Spet- siaal- klass.				
1.	Taktika.....	6 päev. a 8 t.	38	-	-	2	6 a 3 t.	56t. ja 6 pv.
2.	Suurtükiteadus: 1) laskeasjandus, ma- terjalosa, ballist 2) suurtükiv. taktika	- 5	- 11	20	-	-	-	20) 16)36
3.	Määstiku organiseer.	20	12	-	-	-	-	32
4.	Topograafia.....	16	10	-	6	-	-	32
5.	Administratsioon....	-	8	-	-	2	-	8
6.	Õigusteadus.....	-	8	-	-	1	-	8
7.	Maailmasõda.....	-	12	-	-	-	-	12
8.	Vabadussõda.....	-	16	-	-	-	-	16
9.	Sõjamaateadus.....	-	10	-	-	-	-	10
10.	Sõda.....	2 päev. a 8t.	7	11	12	-	-	30 ja 2 pv.
11.	Gaasiasjandus.....	-	8	-	5	-	-	13
12.	Sv. tervishoid.....	-	7	-	-	-	-	7
13.	Hippoloogia.....	-	4	-	-	-	-	4
14.	Sv. psühholoogia....	-	10	-	-	-	-	10
KOKKU.		41 8 päev.	151	31	23	5	6 a 3 t.	274 8 pv.

MÄRKUS: Koduste praktiiliste tööde korutus: taktika 2 ja õigusteadus 1 tund õhtupool peale õppeaega.

B. Kaitseväe eri-õppeainete tabel.

Nr. Nr.	Õppeained.	Praktiil- tundide arv.	Teoreet. tundide arv.	Kokku tunde.	Märkus.
1.	Distsipliin.....	-	4	4	
2.	Sisekord.....	-	12	12	
3.	Garnisoni teenistus.....	-	12	12	
4.	Kehaline kasvatus.....	70	-	70	
5.	Laskeasjandus.....	172	10	182	
6.	Rividrill ja lahingdrill...	79	-	79	
7.	Taktik. ettevalmistus.....	180	-	180	
8.	Ratsasõit.....	10	-	10	
9.	Tutvumine teiste väeliiki- dega.....	32	-	32	
10.	Sõjakooli ül. kasutada.....	-	-	92	
KOKKU:		543	38	673	

MÄRKUS: Üldistes ja tehnilistes kaitseväe õppeainetes kokku on teoreetiliste ja praktiiliste õppuste vahetegur aja jaotuses järgmine: teoreetiliste õppuste peale 23,20 % ja praktiiliste õppuste peale 76,80 %.

Õ P P E A I N E D.

- Õppeainete valikul ja aine ulatusel on arvestatud asjaoludega, et
- 1) iga õppeaine annaks tulevaste reserv-ohvitseridele tervik pildi õpitavast ainest,
 - 2) kavade kokkuseadmisel on arvestatud mõeldunud õppeaastate kogemustega ja väljamaa reserv-ohvitseride ettevalmistuse programmidega.

Taktika. Taktika on peamine õppeaine täiendusohvitseride ettevalmistuse töökavas. Sellele ainale on pühendatud suurim tähelepanu nii sv.üldiste kui ka eriõppeainete kavas. 38 auditooriumi loenguga kavatakse anda üldine kanva taktika üldreeglitest ja peamistest lahingtüüpidest. Aluseks on siin J.E.II osa, mille põhjal ka kava kokkuseatud.

Kuue kaardi harjutusega püütakse praktiliselt ära kasutada ja tegevusse rakendada õpitud teoreetilised teadmised.

Töö viiakse läbi gruppide kaupa 4-10 aspiranti grupis. Erilist tähelepanu juhitakse siin õpilase individuaalsetele võimetele, oskusele otsust võtta, seda põhjendada, eriti aga käsk ja korraldusi anda, tuld juhtida niipalju kui see kaardil ja liivakastil võimalik.

Kaks kodust tööd on kontrolliks, kuipalju aspirandid on omanud teadmisi loengutest kui ka kaardiharjutustest.

Suviste tööde perioodil on kavas kuus päeva taktikalisi töid maastikul, kus välioludes aspirant peab oskama kasutada talvel õpitud teoreetilisi teadmisi ja kaardiharjutuste oskusi. Töö teostatakse siin samuti gruppide viisi.

Kaitseväe eriõppeainete kava (talvises ja suvises) on taktikalisteks töödeks ettenähtud 199 prakt.tundi, mille kestel läbivõetakse kõik lahingtüübid, kus aspirandid tegevad nii juhtidena, kui ka täitjatena.

Suurtükiteadus. Suurtükiteadusel jalaväe aspirantidele on sihiks anda konkreetne ettekujutus laskeasjandusest, materjalosast ja ballistikast. Seda teostatakse 20 praktilise õppusega spetsiaal-suurtükiväe klassis. Samuti antakse 11 loenguga suurtükiväe taktikast aspirantidele ettekujutus suurtükiväe taktikalistest omadustest. Viis praktilist tundi maastikul selgitavad suurtükiväe praktilist käsitlust maastikul.

Maastiku orga- Selle õppeaine eesmärgiks on anda täiendusohvitseridele niseerimine. võimalikult täieline pilt praktiliselt maastikul nüüdise aja sõja välifortifikatsioonist. Kaksteistkümmend auditooriumi loengut on teoreetiliseks ettevalmistuseks selles alal.

Samal ajal minnakse läbi praktilised harjutused maastikul, kus õpilased isiklikult teevad läbi kõik võimalikud välifortifikatsiooni tööd.

Samuti juhitakse õpilaste tähelepanu selle sine peale igal taktikalisel harjutusel nii kaardil kui maastikul.

Topograafia. Topograafia aine läbivõtmisel on eesmärgiks praktiline kaardi lugemine ja selle käsitamine igasuguses taktikalises olukorras. Aine võetakse läbi suurelt osalt praktiliselt. Kümme teoreetilist loengut annavad algõisted; 6 praktilist harjutust spetsiaal-klassis harjutavad õpilasi leppemärke joonistama, krokiisid ja skeeme tegema.

Praktilised harjutused maastikul rakendavad õpilasi aktiivselt tegevusse perspektiiv-visandi valmistamiseks, kui ka punktide leidmiseks kaardi abil maastikul.

Administrat- Selle aine ülesandeks on tutvustada täiendusohvitserisid sioon. meie kaitseväe administratiiv korra ja koosseisudega, teenistuskäiguga ja kõigi vastavate määrustega, millega täiendusohvitseril võiks tegemist teha tulla nii rahuajal, kui ka sõjakorral. Kahe praktilise tööga püütakse selgitada mobilisatsiooni küsimust kui ka kompanii majandust.

Õigusteadus. Õigusteaduse läbivõtmisel on eesmärgiks anda üldõisted rahvusvahelise õiguse alal.

Eriosas aga selgitatakse kaitseväe kriminaal seadusi ja süütegusi. Samuti antakse teoreetiline ja praktiline pilt (kodune töö) rügemendi kohtu tegevusest.

Maailmasõda. Aine võetakse läbi 12 loenguga eesmärgiga anda kaitseväheliseks silmaringi laienduseks lühike pilt maailmasõja tegevuse käigust. Juhitakse aine läbivõtmisel tähelepanu nüüdise aja lahingute operatiiv eriti aga taktikalistele külgedele.

- Vabadussõda. Vabadussõja ajalugu on üks tähtsamaid aineid täiendusohvitseride õppekavas. See õppeaine peab andma täieliku ja selge pildi Vabadussõja üldkäigust. Samuti peab see aine vastavalt suggereerima õpilastes usku meie riigikaitse võimetesse.
- Sõjamaateadus. Aine läbivõtmiseks on ettenähtud 10 teoreetilist loengut. Selles käsitatakse meie kodumaal territooriumi sõjalisest seisukohast, tema looduslisi tõkkeid sõjakorral (järved, jõed, sood jne.).
Rahvamajandust ja rahvaarvu analüüsitakse kaitseväge varustuse ja kaitseväge komplekteerimise elemendi seisukohalt.
- Side. Side pidamine osutub tähtsamaks küsimuseks nüüdisaja lahingus, vastavalt sellele on ka side küsimusele juhitud eriline tähelepanu, viies selle aine õppimise puht praktilisele aslusele. Seitsme auditooriumi loenguga antakse teoreetiliselt üldpilt nüüdisaja sidepidamise vajadusest ja reeglitest. Kõik aine võetakse läbi praktiliselt side klassis ja maastikul. Erilist rõhku tuleb panna oskusele kasutada kõike sidevahendeid kompanii piirkonnas.
- Gaasiajandus. Kaheksa auditooriumi loenguga tahetakse õpilastele anda nüüdisaegsete sõjagaaside prototüübid, nende keemilised, füsioloogilised omadused ja nende sõjaline kasutamine. Kõik õppus on näitlik selleks eriliselt konstrueeritud auditooriumis.
Praktilises osas võetakse läbi gaasimaskide käsitamine igasuguses lahing-olukorras.
- Kaitseväge tervishoid. Kaitseväge tervishoiu loengutes selgitatakse aspirantidele, kui tulevaste täiendusohvitseridele kaitseväge tervishoiu üldreeglid. Samuti demonstreeritakse praktiliselt näiteid esimesest abiandmisest õnnetuil juhtudel rahuajal ja esimest abiandmist lahingväljal.
- Hippoloogia. Nelja loenguga antakse elementaarteadmised hippoloogiast, mis praktiliselt vajalikud hobusega ümberkäimisel.

I. ÜLDISED KAITSEVÄE ÕPPEAINED.

TAKTIKA KAVA.

38 auditooriumi loengut, 6 harjut.kaardil, 2 kodust tööd ja 6 harjutust maastikul (suvel).

1. Riigi enesekaitse vajadus. Kaitseväge ettevalmistus: väljaõppe ja kasvatus. Kodu, kool, seltskond ja kaitseväge. Sõjateadused - strateegia, sõdade ajalugu, sõjakunsti ajalugu ja taktika. Taktika algelemendid: inimene ja relv.
2. Lahingu peamised faktorid - tuli, liikumine, varustamine ja seljatangune. Organisatsioon, selle alused. Väeliigendused. Väeliigid ja nende omadused - jalaväge, suurtükiväge, ratsaväge, soomusväed, tehnilised väed, merevägi, lennukiväge. Jalaväge omadused (J.E.II §§1-3). Jalaväge tähtsus lahingus (J.E.II lk.X).
3. Jalaväge relvad ja nende omadused. Püss ja täkk, kerge kuulipilduja, raske kuulipilduja, käsigranaadid, püstol-kuulipilduja, püstol. Raske ja kerge kuulipilduja kasutamine pealetungil ja kaitseil. Kuidas saada flankeerivat tuld. Üle peade tulistamine (J.E.II §§128-144).
4. Jalaväge organisatsiooni põhimõtted. Meie rühm, kompanii, pataljon ja nende lühikene võrdlus Vene Nõukogude organisatsiooniga.

5. Suurtükivägi. Kahur ja haubits. Tule kiirus, vaatlus, laskeulatus. Suurtükiväe tegevuse viisid - hävitamine ja neutraliseerimine. Suurtükiväe tule toetus jalaväele, tule nõudmised. Tuled pealetungil ja kaitsel. Side jalaväega. Suurtükiväe jaotus lahingus - üldtegevuse ja otsese toetuse suurtükivägi. Saatesuurtükid (J.E.II §§145-164).
6. Soomusväed - tank, soomusauto, soomusrong. Tank, tema omadused ja koostöö jalaväega. Raske ja kerge tank (J.E.II §§165-174). Soomusauto, tema omadused ja koostöö jalaväega (J.E.II §§175-181). Soomusrong, tema omadused. Soomusrongide ülesanded sõjas. Kerge ja raske soomusrong.
7. Lennuvägi, tema omadused (J.E.II §§182-187). Hävitajad, luurelennukid, pommitajad, lahinglennukid, transportlennukid. Ohulaevad. Pioneer-osad, nende ülesanded (J.E.II §§188-190).
8. Jalaväe lahingu alused. Juhtimine ja side - käsk, side, lahingdoktriin, vastastikkune informeerimine, isiklik kokkusaamine, sidevaatlejad, tehnilised sidevahendid jne. Algatuse avaldamine. Lahingside - liiteosade tegevus. Ootamatus - selle saavutamise kaitsel ja pealetungil. Sõjasaladuse hoidmise tähtsus. Julgeolek - julgustusosad ja vägede rühmitus lahingus (J.E.II §§17-34). Nõuded ja kohused lahingus (J.E.II §§8-14).
9. Juhtimise alused: ülesanne ja olukord. Ülesande analüüs (tegevuse iseloom vaenlase suhtes, tegevus aja ja ruumi piirides, alluva üksuse osa manöövri tervikus, erilised nõudmised ülesande täitmise viisi kohta. Algasus. Olukorra analüüs - omad jõud (tule tugevus, elavjõu lahingväärtus - väljaõppe tasapind, kaader, juhtide võimed ja iseloomud, meeskonna moraalne ja füüsiline seisukord ja sõjaline harjumus (maastik, vaenlane kontakti iseloom, okupeeritud maa-ala, vaenlase jõud, vaenlase tegevus olukorra hindamise momendil ja tema tegevuse võimalik arendamine). Juhi otsus - järkjärguliste objektide määramine, tegevuskava kindlakstegemine, väeosade kasutamise kava, teadete kogumise kava, seljatagune teenistus ("Juhi otsus ja selle kujunemine" N,REEK).
10. Juhi kohused (J.E.II §§15-16). Käsk - sisu, osade järjekord, vahimusa selgus, aja arvestus. Eelkäsk, korraldused. Käsuandmise protsess. Ettekanded ja teadaanded.
11. Sideloomise põhimõtted. Inimene - isiklik side, käskjalad, piilurid, side ohvitserid, sidesalk. Tehniline side - telefon, telegraf, raadio, raadiotelefon. Optilised ja akustilised sidapidamise abinõud. Tuid, koerad. Side jalaväe pataljonis.
12. Moondamine, selle põhimõtted - peitmine ja petmine. Moondamise vaenlased - vastas-vaatlus ja luure. Moondamise võtted ja abinõud. Üksikute objektide ja tegevuste moondamine. Moondamisluure (J.E.II §§83-112).
13. Luure. Luure vajadus ja korraldamise põhimõtted. Luure organiseerimine. Ülesannete andmine luureorganidele. Luursalk, luurpatrull, piilkond, südamik. Luure tegevus (J.E.II §§35-50).
14. Luure - luureüksuse juhi töö enne väljaastumist ja luure kestvusel, piiluri kohused ja tegevus (J.E.II §§51-59). Mitmesuguste kohaliste esemete (metsa, kõrgustiku, oru ja küla, jõest üleminek) läbivaatamine luureorganite poolt.
15. Vaatlus - selle eesmärk ja ülesanded. Vaatlus - maapealne ja õhuvaatlus. Vaatluspunktid, nõuded, millele nad peavad vastama. Vaatluspost. Vaatluskaustikud. Juhi isiklik vaatlus. Vaatluse toimetamine pealetungil ja õõsi (J.E.II §§60-71). Ohukaitse - selle eesmärk. Ohukaitsepostid. Ohuvaatluspostid. Ohukaitse korraldamine pealetungil ja kaitsel (J.E.II §§72-82).
16. Lahing Sõjalise tegevuse eesmärk. Lahinguväli. Sõjaväli. Lahingu ilme ja vältus. Lahingu elemendid - ettevalmistus (liikumine, tuli tegevus).

idee, moraalne ettevalmistus, varustamine), juhatus (side, vaatlus, käsud), läbiviimine, kasutamine. Lahingtüübid - pealetungilahing, kaitselahing, kohtamislahing, taandumine. Haaramine ja piiramine ning vastutegevus haaramisele.

17. Pealetung. Pealetungi eesmärk ja alused. Ootamatus. Pealetungi lahingu jagunemine järkudeks, millest see tingitud (J.E.II §§191-199).
18. Tule ja liikumise kooskõlastamine pealetungil. Lahingkorra sügavus pealetungil, millest see tingitud. Tulelekaalu saavutamine pealetungil. (J.E.II §194). Meie seisukord käsimuses. Hüpped. Märk, kui tule baas (J.E.II §193).
19. Lähenemine. Lähenemiskord. Tegurid, mis mõju avaldavad lähenemiskorrale (vaenlase rinde laius, manöövri idee, võimalik vaenlase tegevus, maastik). Lähenemiskord suurtükiväe kaugetule ja mõjuvtule piirkonnas. Eelkaitse-osad. Suuna hoidmise küsimus. Kontakti loomine, millest see tingitud. Jalaväe tegevus kontakti loomisel (J.E.II §§ 200-208, 263-264, 292-296, 323-326, 344-350, 366-373, 399-406, 414-415).
20. Maastik, kui tuleruumi määraja. Kallaletungi lähtealus, selle organiseerimine (vaatlus ja luure, osade suunimine, juhtimine ja side, koostöö, tulebaas, varustamine, kindlustamine). Üksuste asetus kallaletungi lähtealusel (J.E.II §§210-216, 297-300).
21. Kallaletungi läbiviimine - tuli ja manööver, hüpped, kiirus (J.E.II §§209, 217-222, 265-269, 301-302, 327-335, 351-354, 374-382, 401-405, 416-421).
22. Rünnak - üldine pilt, iseäraldused, lähtealus, lähtealusel tehtavad tööd. Tuli ettevalmistuse abinõuna - hävitamine ja neutraliseerimine. Tiivalöökk, haaramine, tiiva ümberhaaramine. Üldine ja osaline rünnak. Pea- ja abirünnakud. Rünnaku koha valik. Märkide määramine rünnaku läbiviimisel. Rünnaku läbiviimine (J.E.II §§223-232, 270, 303-305, 336, 355-357, 383-385, 406-407, 422-424).
23. Võitlus positsiooni sisemuses - sissemurre, läbimurre, märgid, tegevuse iseloom, tuli ja liikumine, kindlustamine. Edukasutamine ja vallutatud maa-ala alalhoidmine. Jälitamine, maa-ala kindlustamine, tuli (J.E.II §§233-240, 271, 283-286, 306-307, 311-312, 337-339, 358-363, 380-391, 408-410, 425-428).
24. Varude kasutamine pealetungil - varude tähtsus, varude asukoht, kaugus esijärgust, varude jagunemine, esijärgu vahetamine varuga, varu juhi ülesanne. Varude kasutamine - manöövreerimine, võitlusjärgu toetamine ja kõvendamine (J.E.II §§241-247, 272-277, 308-310, 313-316, 411-413).
25. Jalaväe koostöö suurtükiväe ja lennuväega lähenemisel, kallaletungil, rünnakul ja edu kasutamisel. Otsese toetuse suurtükivägi, saatesuurtükid (J.E.II §§ 248-252, 278-282). Pioneeride tegevus. Juhtimine ja side pealetungil, isiklik kokkupuutumine, käsk, sideohvitser, K.P. Jõudude jaotus (J.E.II §§255-262, 287-291, 340-343, 364-365, 392-398). Lahingu katkestamine ööks - eelkaitse, kate, ümberkorraldamised, lahinguelpostid (J.E.II §§253-254).
26. Kaitselahing - eesmärk ja üldalused. Aktiiv ja paenduv kaitse. Kaitse hüved ja pahed (J.E.II §§429-434). Kaitsesüsteemi arenemine Maailmasõja kestel - olukord Maailmasõja eel ja manööverperioodi lõpul, raiiooni kaitsmine, võitlus lehtrites, kaitsesüsteemi kujunemine Maailmasõja lõpuks.
27. Kaitsesüsteemi üldkuju - positsioon, vastupanupositsioon, julgestuspositsioon, löik (J.E.II §§435-437). Tule tähtsus kaitselahingus. Kaitsesüsteemi sügavus. Kaitsepositsiooni valik, positsiooni luure, positsiooni eel oleva maastiku luure. Luure ülesanded (J.E.II §§428-442).

28. Ootamatus ja julgeolek kaitsel (J.E.II §§443-444). Lahingeelpostid - ülesanne, koosseis ja tugevus, kaugus vastupanupositsioonist, alluvus, tegevus. Vahipost - ülesanded, asukoht ja tegevus (J.E.II §§475-474).
29. Vastupanupositsioon, vastupanupositsiooni eelserv, osade jaotus, toetusjoon, varude positsioon (J.E.II §§475-477). Vastupanupositsiooni valik ja osade paigutus. Vastupanupositsiooni luure. Ooteseisukohad.
30. Kaitsese positsiooni organiseerimine - ülesanne, tööde järjekord, tööde täitmine, tõkked. Vastupanupesad, toetuspunktid, vastupanusõlmed (J.E.II §§478-486).
31. Tuleplaan - tuletõkked ja tulikoondused. Tuleülesanded. Tulesüsteem. Abinõud tule kiireks väljakutseks. Abinõud tule mõju suurendamiseks. Abinõud tulesüsteemi alalhoidmiseks (kaitsese vastase tule eest, tulesüsteemi saladuses hoidmine). Tulede kooskõlastamine (J.E.II §§445-460).
32. Kaitselahingu läbiviimine. Ettevalmistavad tegevused - luure, takistustuled, vastulöögituled, lahinguvalmus, võitlusvalmus, proovi alarm. Julgestusosade tegevus vastase pealetungil - signaalid, võitlus, taandumine. Lahing vastupanupositsioonil - tulevõitlus, vastulöögituled, tulitõkked (J.E.II §§496-511). Rühm ja jagu kaitsel (J.E.II §§596-614) näide.
33. Vastutegevus vastase rünnakule ja vastulöögid - tuli, varude vastulöögid. Vasturünnak ja vastukallaletung. Varude kasutamine kaitsel - varude ülesanne, asukoht, tegevus (J.E.II §§512-526). Kompanii kaitsel (J.E.II §§570-595) näide.
34. Lahingu katkestamine ja taandumine - eesmärk, taandumise käsk, katteosad, kattepositsioonid. Katteosade tegevus (J.E.II §§527-537).
35. Kallaletung kindlustatud positsiooni vastu - positsiooni üldkuju, kallaletungi ettevalmistus ja läbiviimine (üldiselt). Lahing tankide toetusel - üldnõuded, tankide kompanii koosseis, sidade. Ettevalmistused tankide kasutamiseks lahingus - koondamine, ootepositsioon. Luure, lähtepositsioon. Rünnaku teostamine. Tankidevastane kaitsese tuli ja tõkked (J.E.II §§615-644).
36. Lahingutegevus õõsi ja udus. Õine tegevus - eesmärk, hüved ja pahed. Pealetung õõsi - luure, tuli, suunimine, lähtekohad, liikumine. Kallaletung ja rünnak õõsi. Kaitsetegevus õõsi - ettevalmistus. Gaasikallaletung. Tegevus udus - iseäraldused (J.E.II §§645-671).
37. Lahingutegevus metsas - iseäraldused, hüved ja pahed, algatusvõime. Pealetung metsas. Kaitsese metsas (J.E.II §§672-693). Gaas lahingus - eesmärk, tingimused - ilmastik ja maastik, kasutamiseviisid. Gaasikaitsese vahendid ja võtted - individuaal- ja kollektiiv vahendid. Gaasivarjendid (J.E.II §§113-127).
38. Varustamine ja evakueerimine. Rügemendi ja kompanii voor. Varustamise ja evakueerimise küsimuse tähtsus. Varustamine laskemoonaga - rügemendi L.P., kompanii L.P., pataljoni L.P., täiendamine. Laskemoonaga varustamine kaitsel ja pealetungil. Varustamine toiduga ja veega. Evakueerimine S.P., haavatute pesa. Vangide evakueerimine (J.E.II §§694-723).

2. SUURTÜKITEADUSE KAVA. - 36 tundi.

A. Laskeasjandus, materjalosa ja ballistika - 20 tundi.

- 1 tund. 3" Vene kahuri raua üldine ehitus: a) vintosa, b) ühendav koonus, c) laengukammer. Lukk ja tema osade koostöö.

- 2 tund. 3" Vene kahuri kompressor, tema ülesanne, üldine ehitus ja tegevus. Tõste- ja pöördemehhanismid, nende ülesanne, ehitus ja tegevus.
- 3 tund. 3" Vene kahuri sihiku ja loe ehitus. Sihiku ja loe kasutamine tõstenurga andmisel antud märgi peale.
- 4 tund. 3" Vene kahuri nurgamõõtja. Nurgamõõtja üldine ehitus ja tarvitamine kaudsel sihtimisel, kui on teada nurk sihtpunkti, patarei ja märgi vahel. Laskesuuna parandamine nurgamõõtja abil paremale ja vasakule, kui sihtpunkt jääb endiseks.
- 5 tund. Otsene sihtimine visiirtoru ja nurgamõõtja abil.
- 6 tund. Saksa bussol, tema ehitus, paigale asetamine ja orienteerimine märgi peale. Bussoli seade leidmine tselluloid ringi ja kaardi abil.
- 7 tund. Algakahuri suunimine orienteeritud bussoli järele ja patarei paralleelseks asetamine algkahurile vastastiku viseerimise abil.
- 8 tund. Kauguse eellaskmine haarava meetodi järele.
- 9 tund. Suuna parandamine. Telg- ja tiivvaatlus. Külg- ja kahekülgsed kooskõlastatud vaatluse põhimõtte.
- 10 tund. Patarei tule jaotamine tulistatavale pinnale. Märkide tulistamine, mis asuvad oma vägede lähedal.
- 11 tund. 3" Vene kahuri laskemoon: granaat ja schrapnell. Distantsoon ja lööksüttaja.
- 12 tund. Ballistika aine ja tema jaotus. Püssirohu põlemine. Püssirohu gaaside tegevus relva õõnes. Rõhumiste mõõtmine. Algkiiruse mõõtmine.
- 13 tund. Laadimise tingimuste mõju gaaside rõhumise ja algkiiruse peale. Mürsu liikumine õhuta ruumis.
- 14 tund. Mürsu liikumine paigalseisvas õhus. Definitsioonid. Tuule mõju mürsu lennule.
- 15 tund. Mõiste lasketabelitest ja nende kokkuseadmisest. Lendjoone kuju ärarippuvalt algkiirusest ja tõstenurgast. Hajumine.
- 16 tund. Lõhkemise ja lõhkeainete mõiste. Kaitsevões tarvitusel olevad lõhkeained.
- 17 tund. Must püssirohi. Tema koosseis, valmistamine, tarvitamine, hoidmine ja vedu.
- 18 tund. Nitroglitseriin, dünaamiit, pürokseliin. Nende koosseis, kasutamine, hoidmine ja vedu.
19. tund. Suitsuta püssirohud. Pürokseliin ja nitroglitseriin püssirohud. Nende koosseis ja kasutamine.
- 20 tund. Meliniit. Trotil. Tetril. Detonaatorid. Kapslid. Süütenõör. Nende koosseis, omadused ja tarvitamine.

B. SUURTÜKIVÄE TAKTIKA KAVA.

(11 tundi).

- 1 tund. Üldmõisted suurtükiväest: suurtükiväe omadused. Laskmise eesmärk. Suurtükiväe osa lahingus.
- 2 tund. Suurtükiväe ülesanded; Suurtükide liigid. Ülesannete jaotus. Suurtükiväe organisatsioon. Suurtükiväe juhamine.

- 3 tund. Lahingu ettevalmistus: suurtükiväe hargnemine, paigutamiskord ja positsioonid. Ootamatuse saavutamine. Juhatuse, vaatluse ja side korraldamine.
- 4 tund. Lahing: Teadete kogumine. Side jalaväega. Tulemanöövri korraldamine. Tulekoondused. Suurtükiväe ümberpaigutamine.
- 5 tund. Pealetung: lähenemine. Suurtükiväe ülesanne ja jaotus. Otsese toetussuurtükiväe tegevus. Üldtegevuse suurtükiväe tegevus. Suurtükiväe hargnemine kontakti võtmisel.
- 6 tund. Kallaletungi ettevalmistus. Suurtükiväe jaotus ja juhatamine. Ettevalmistustuli. Ettevalmistustule kestvus. Üldine neutraliseerimine. Kaitseehituste purustamine ja neutraliseerimine. Keeldtuli ja suurtükiväe vastu võitlemine.
- 7 tund. Kallaletung. Otsesetoetustuli. Kaitsetuli. Ootamata ilmuvate märkide tulistamine. Suurtükiväe edasilükumine.
- 8 tund. Edu kasutamine: suurtükiväe jaotus ja juhatamine. Suurtükiväe tegevus. Saate suurtükiväe tegevus.
- 9 tund. Suurtükiväe tegevus vaenlase kallaletungi ootel. Suurtükiväe ülesanded. Suurtükiväe hargnemine. Suurtükiväe jaotus ja organiseerimine. Suurtükiväe tuleid.
- 10 tund. Kaitselahing. Keeldtule periood. Tulivastulöökk. Tuliöökked. Vastukallaletung.
- 11 tund. Taandumine. Suurtükiväe jaotus ja tegevus.

Näitlik taktikaline õppus maastikul.
(5 tundi).

- 1 päev. Suurtükiväe eseloneerimine lähenemisel. Lühire. Positsioonile asumine ja side pidamine jalaväega. Näitelaskmine.

3. MAASTIKU ORGANISEERIMISE KAVA.

- 1 teem. Maastiku kasutamine ja organiseerimine. Tööriistad. Materjalid. Pinna omaduste mõju töö kiiruse ja ehituste tüüpide peale. Laskurpesa arenemine lahing-olukorras.
- 2 teem. Laskur-pesade ühendamine jao kaevikuks. Lehterite kasutamine. Laskur ja kerge klp. jao kaevikud. Laskoavad.
- 3 teem. Laskekraavide kaitse põiktule vastu (traversid, kremaljoerid, sigsaagid jne.). Ühenduskraavid: paralleel- ja põikkraavid. Ühenduskraavide kaitseks organiseerimine.
- 4 teem. Kattega ühenduskraavid. Laske ja ühenduskraavide profiil mitmesuguses maapinnas. Kerge kattega varjendid.
- 5 teem. Vaatluspunktid: lahtised, kerge kattega, puude otsas. Kerge ja r.klp. lahtised asendid. Kerge kattega r.klp.pesa.
- 6 teem. Tõkked looduslikud ja kunstlikud. Traattõkkete ehitamise üldtingimused. Normaal tõkke tüüp A ja B. Harkjalad.
- 7 teem. Katusetaaline tõkke. Raidtõkke. Tanktõkked. Tõkked soomusautodele.
- 8 teem. Keskmise kattega varjendid. Sisemise suuruse arvestamine. Kereid püstpalkidest ja raketest. Katte kihid.
- 9 teem. Kaevikute täiendus-tööd: vooderdamine hagude ja lattidega; trepid, redelid, laskemoona hoiukohad.

- 10 teem. Kaitsepositsiooni üldkuju. Julgestuspositsioon. Vastupanupositsioon. Kaitsepositsiooni organiseerimise üldalused.
- 11 teem. Moondamine maa ja õhu vaatluse eest.
- 12 teem. Pioneeride kasutamine.

Praktilised tööd.
10 seansi a 2 tundi.

1. Laskurpesade kaevamine. } väikese labidaga.
Laskurpesade ühendamine jao kaevikuks }
L.kraavide trasseerimine.
2. Kerge klp.pesa }
Raske klp.pesa } väikese labidaga.
3. Ühenduskraavide trasseerimine.
Raske klp.pesa.
4. Kerge katttega varjendid.
5. Kerge katttega r.klp.pesa.
6. Traattõkke tüüp A ja B.
7. Katusetaaline tõke. Harkjalad.
8. Kaevikute vooderdamise tööd. Põimajad.
9. W.punktide ehitamine.
10. Rühma ja kompanii löigu organiseerimine kaitsel.

4. T.O.P.O.G.B.A.A.F.I.A. KAVA:

(10 loengut, 16 tööd maastikul, 6 tööd spetsiaal-klassis).

1. Üldmõiste maastiku mõjust sõjalise tegevuse peale. Maakera magnetism, deklinatsioon ja inklinatsioon.
2. Maastikugatutvunemise viisid. Geodeesiline, magneet ja x-teljest asinut. Vahekord nurkade ja asinutide vahel.
3. Kartograafilised projektsioonid. Kompas ja bussol. Sihtjoonte ajamine maastikul.
4. Topograafia aine. Käsibussoli tarvitamine ja kontrollimine.
5. Mõõtkava arvuline ja graafiline.
6. Graafilise mõõtkava ehitamine ja kasutamine. Ilmakaarte määramine.
7. Üleminek vene mõõtkavast meetrite peale. Orienteerumispunktid.
8. Sammu mõõtkava ehitamine ja kasutamine. Plaani orienteerimine maastikul.
9. Aja mõõtkava ehitamine ja kasutamine. Kohaliste esemete ja reljeefi ülesvõtte silmamõõdu ülesvõttes.
10. Meie topograafilised kaardid ja nende kartograafiline projektsioon.
11. Kaardi mõõtkava ülesleidmine, kui ta antud pole.
12. Joonestamise riistad. Kauguse-mõõtja. Soode luure.
13. Kohaliste esemete ülesvõtmise viisid. Reljeefi kujutamine kaardil.
14. Sihtjoonte ajamine maastikul, nende mõõtmine. Jõgede luure.
15. Algpind ja lõikepindade vahe. Reljeefi tähendamine horisontaalideg kõrgustikkude luure.
16. Kõrguse ja kallaku suun horisontaalides plaanil. Külade ja metsade luure.
17. Järskuse väljendus horisontaalidega. Vastase seisukohtade luure.

18. Maastiku kuju väljendus horisontaalidega. Oma seisukohtade luure.
19. Järskuste graafik ja valem. Marschrut (matkplaanistus).
20. Profili joonestamine horisontaalide järel. Strichid.
21. Nägemata maa-ala plaani tegemine horisontaalide järel. Silmamõõdu ülesvõte.

TOPOGRAAFILISTE PRAKTILISTE TÖÖDE KAVA.

Praktilised tööd klassis. (6 tundi).

- 1.tund. Kohaliste esemete tingmärgid kaardil.
2. ja 3.tund. Reljeefi omaduste hindamine horisontaalide abil.
- 4.tund. Profili joonestamine horisontaalide abil.
5. ja 6.tund. Skeemide joonestamine kaardilt.

Praktilised välitööd. (16 tundi a 4 tundi).

orienteerimine maastikul kaardi abil.

- 1.seans (4 tundi). Ülesvõtmise viisidega tutvumine maastikul.
- 2.seans (4 tundi). Perspektiiv visandi valmistamine.
- 3.seans (4 tundi). Perspektiiv visandi valmistamine.
- 4.seans (4 tundi). Tulekaardi valmistamine silmamõõdu, kaardi ja kaugusmõõtu abil.

5. ADMINISTRATSIOONI KAVA.

1. tund. Kaitseväge teenistuse kohustus maksimate seaduste järgi.
- 2.tund. Allohvitseride tähtsus kaitseväes. Allohvitseride ettevalmistamine kõigis väelikes ja nende teenistuskäik. Ohvitseride tähtsus kaitseväes. Ohvitseride ettevalmistamine ja nende teenistuskäik. Pension ja abiraha kaitseväelastele.
- 3.tund. Kaitseväge organisatsiooni alus. Meie kaitseväge valitsemise ja juhtimise alused.
- 4.tund. Mobilisatsioon, tema tähtsus ja eeltööd rahuajal. Mobilisatsiooni läbiviimine. Hobuste ja veoabinõude registreerimine.
- 5.tund. Rahaga ja toiduainetega varustamine rahu- ja sõjaajal.
- 6.tund. Kraami ja sõjariistadega varustamine rahu- ja sõjaajal.
- 7.tund. Tehniliste abinõudega varustamine rahu- ja sõjaajal. Korter, kütte ja valgustus. Hobustega varustamine rahu- ja sõjaajal. Vedu raudteedel ja veeteedel. Voorid.
- 8.tund. Kompani majandus: üldalus, majanduse alal tegevate isikute kohustused, varustamine ja aruanne kõikidel varustuse aladel.

MÄRKUS: Peale loengute on tarvilik 2 kodust praktilist tööd ja 2 auditooriumi tundi nende tööde arutamiseks.

Praktilised tööd oleks järgmised:

- 1) Ohvitseride õigused ja kohustused reservis, õppustele kutsumisel ja mobilisatsiooni väljakuulutamisel.
- 2) Kompani majandus.

Õ I G U S T E A D U S E K A V A.

Riigiõigus.

1. Üldmõisted riigist. Kodanikkude õigused demokraatlikes riigis ja nende suhtumine kaitseväelaste kohustega. Südametunnistuse vabadus ja seadusevastased teod usuliste veendumuste ettekäändel. Sõnavabadus, koosolekute, liitude ja seltside moodustamise vabadus. Kaitsevõeteenistuse seaduse §31 ja sisemäärustiku §59. Poliitilised õigused - osavõtt riigivalitsemisest ja valimistest. Kaitseväelaste valimisõigus.
Põhiseadus kui vankumata juhe. Tema muutmine seaduslikul teel. Kaitseväge kui maksva riigikorra kaitsja. Kaitseliit kui riigikorra kaitseks moodustatud vabatahtlik seltskondline organisatsioon.
Kaitse-seisukord (sõja seadus). Põhiseaduse §§26, 60 p.5 ja 74.

Rahvusvaheline õigus.

2. Mõiste rahvusvahelisest õigusest. Rahvaste liit. Lõidu leping Eesti ja Läti vabariikide vahel.
Rahvusvahelised konfliktid ja nende lahendamise viisid. Lahendamine rahulisel teel (vahetaliitus, vahetõus). Surveabinõud. Rahulised surveabinõud. Neutraalsus (erapooletus). Alati neutraalne riik ja selle seisukorra tingimused.
Sõda, sõja mõiste, tema algus ja lõpetamine. Sõja liigid maa- ja meresõda. Sõja kuulutamine ja selle tagajärg (diplomaatiliste esitajate lahkumine, lepingute jõu kaotus, vaenuliste riikide kodanikkude seisukord.
Kombatandi (võitleja) mõiste rahvusvahelise õiguse järgi. Kaitseväelase, kaitsepolitsei ja rahuliku kodaniku seisukord.
Sõjaväeliste teadete kogumine rahualal.
Salakuulaja ja luuraja mõiste sõja ajal. Parlamentäärid. Sõjavangid. Sanitäär personaal.
Eraisikute varandus maasõjas.
Meresõja mõiste. Meresõja ala. Merejõud. Priis kui meresõja saak. Priisi jurisdiktsioon.

Kriminaalõigus.

3. Üldmõisted. Õiguse rikkumise mõiste. Tsiviil- ja kriminaalõiguse rikkumised. Õigusliku korra kaitse kriminaal korras ja selle kaitse ulatus. Kriminaalõiguse jaotus materjal ja formaal õigused.
Kriminaal norm: dispositioon ja sanktsioon. Eestis maksvad kriminaalseadused.
Seadustiku üldosa ja eriosa.
Üldkriminaalseaduse ja sõjakriminaalseaduse vahetõus (sõjakriminaalseadus kui eriseadus).

Materjalne kriminaalõigus.

4. Kuriteo koosseis. Tahtlus ja ettevaatamatus. Karistused maksva seaduse järgi. Sõjaväelised erikaristused ohvitseridele - teenistusest väljaheitmine, kaitsevõeteenistusest tagandamine, ametist tagandamine. Ametist eemaldamine administratiiv korras. Sõjaväelised erikaristused sõduritele - distsiplinaarkompanii, kinnipidamine sõjaväe vangimajas ja arest vee ja leiva peal.

Sõjaväelised kuriteod (eriosa).

5. Sõjaväeliste viisakusreeglite rikkumine. Ülemuse teotamine alluva poolt.
Allistuvuskorra rikkumine. Ülema käsu mittetäitmine. Ülema üldiste korralduste mittetäitmine. Vastuhakkamine käsu täitmise vastu.
Ametialine võimulialdus ja võimu teostamata jätmine.
6. Teenistusest kõrvalahoidmine. Omavoliline lahkumine ja väejooks.
Vahtkonna teenistuskohuste vastu eksimine. Mõiste üldisest ja erilistest vahtkonna kohustest.

Kuriteod ametalal kätteusaldatud varanduse suhtes - hooletus, omanamine ja raiskamine. Kuriteod arvepidamise korra vastu. Dokumentide võltsimine raiskamise katteks.

Formaalne kriminaalõigus (protseß).

Üldmõisted.

7. Sõjakohtud - rügemendikohus ja sõjaringkonnakohus. Väljakohtud. Nende organisatsioon. Riigikohus kui kassatsiooni instants. Alluvus sõjakohtule. Juurdlus. Kellel on õigus juurdluse toimetamiseks korraldus teha ja tingimused selleks? Juurdluse toimetamine. Juurdluse toimetaja kohused: ülekuulamine, ülevaatus, läbiotsimine. Abinõud eeluurimise ja kohtu eest kõrvalehoidmise takistamiseks. Kellel on õigus tõkkeabinõu määrata? asja eeluurimisele pööramine ja kohtu alla andmine. Kellel on õigus kohtu alla anda?

Rügemendi kohtu tegevus.

8. Kohtule ettevalmistatavad korraldused. Kohtu esimehe kohused sel puhul. Kohtulik arutamine. Keda peab kohtusse välja kutsuma. Kohtunikkude tagandamine. Kohtuistangi käigu kord. Tunnistajate küsimus. Kaebealuse seletused. Asja käik kohtule mittealluvuse või kohtualuse vaimuhaiguse ilmsiks tulekul. Istungi protokoll. Lühikene otsus, selle sisu. Lõpulik otsus; selle valmistamise tähtaeg. Kohtuotsuse esitamine rügemendi ülemale. Otsuse läbivaatamine rügemendi ülema poolt. Otsuse kinnitamine. Karistuse pehmendamine rügemendi ülema poolt. Otsuse mittekinnitamise puhul asja sõjaringkonnakohtule üleandmine.

7. MAAILMASÕJA LOENGUTE KAVA.

12 auditooriumi loengut.

- 1.teem. Maailmasõja tekkimise põhjusi. Sõja algus 1914a. Saksa ja Vene sõjaplaanid. Nende hinnang.
- 2.teem. Sakslaste ja venelaste operatsiooni plaanid Ida-Preisimaal. Operatsiooni plaane tinginud geograafilised iseäraldused. Saksa 8.armee ja Vene 1.ja2.armee hargnemine Ida rindel. Esimesed kokkupõrked piiril ja Saksa vägede ümbergruppimine. Kokkupõrked Stallupõneni ja Gumbinnen juures.
- 3.teem. Olukord Ida rindel 20.augustil. Saksa 8.armee uue juhataja määramine. Uue armeejuhataja operatsiooni plaan. Tegevuse arenemine Ida rindel 20-26.augustini. Poolte tegevuse hinnang selles perioodis.
- 4.teem. Tegevuse arenemine 26-30.augustini. Tannenbergi lahingu lõpp. Tannenbergi lahingu kriitiline hinnang: jõudude ülevaade, jõudude koondamise põhimõtte. Venelaste ebaedu põhjusi.
- 5.teem. Tegevus Lääne rindel. Saksa sõjaplaan tegevuseks Prantsusmaa vastu. Prantsuse sõjaplaan. Belgia sõjaplaan. Poolte sõjaplaanide hinnang. Poolte strateegiline hargnemine Lääne rindel. Hargnemise kriitiline hinnang. Sõja algus. Sakslaste sissetung Belgiasse.
- 6.teem. Prantsuse armeede ümbergruppimine. Kohtamislahingud (piirilahingud), nende lõpp ja kriitiline hinnang. Sakslaste tegevus kuni 24.augustini ja nende tegevuse hinnang. Puudusi sakslaste juhtimisaparaadi korralduses. Prantsuse ülemjuhataja uus operatsiooni plaan. Tegevuse arenemine kuni 4.septembrini.
- 7.teem. Olukord enne Marne lahingu algust. Marne lahingu üldine iseloom. Tegevuse arenemine 6.kuni 9.septembrini.

8. teem. Marne lahingu kriitiline hinnang. Sakslaste ebaedu põhjusi Marne lahingus. Maunoury armee ilmumine sakslaste paremale tiivale ja selle mõju. Saksa jõudude vähesus paremal tiival. Kas olukord 9. septembril sundis sakslasi taanduma. "Marne ime".
9. teem. Tegevus peale Marne lahingut kuni rinde stabiliseerumiseni Lääne rindel. Sakslaste taandumine Aisne jõe joonele. Aisne lahingud. Jooks merele. Tegevuse lühikene ülevaade stabiliseerunud rinde ajajärgust kuni 1916 aastani. Taktikaliste põhimõtete evalutsioon sellel ajajärgul.
10. teem. Poolte katsed murda läbi stabiliseerunud pindeid 1916 aastal. Verduni lahingud ja neis ilmsiks tulnud uued põhimõtted kaitse ja pealetungi teostamisel.
11. teem. Strateegiline ja poliitiline olukord 1916a. ja 1917 aastal. Sõdivate poolte jõudude suurenemine. Sakslaste katsed teha rahu. Vene revolutsioon ja selle tagajärjed. Sakslaste 1918a. märtsi kuu pealetungi eesmärk ja ettevalmistused selleks pealetungiks. Märtsi kuu pealetungi läbiviimine.
12. teem. Õpiseid taktika kohta 1918a. märtsi kuu pealetungi kohta. Sakslaste aprilli, mai, juuni ja juuli kuude pealetungid. Liitlaste vastupealetung juuli kuus. Inglaste pealetung 8. augustil. Liitlaste üldine pealetung. Sõja lõpp.

8. V A B A D U S S Õ J A K A V A.

1. teem. Eesti iseseisvuse püüe ja sõjaväe arenemine kuni Vabadussõja alguseni.
2 tundi. Eesti iseseisva riigina. Eestlased vene sõjaväes kuni revolutsioonini 1917a. Eesti rahvuslikud väed 1917a. kuni 1918a. kevadeni. Eesti riikliku sõjaväe loomine. Üldine olukord Vabadussõja algusel. Vabadussõja põhjused. Poolte sõjaline ettevalmistus ja jõud. Maastik ja võimalikud operatsioonisuunad. Sõja plaanid. Eesti rahva meeleolu sõja esimestel päevadel pärast Pihkva ja Narva langemist. Erilised korraldused Vaba Eesti kaitse organiseerimiseks. Eesti abiväed.
2. teem. Punaväe sissetungimine Eestisse kuni 5. jaan. 1919a.
2 tundi. Sõjategevus Viru rindel. Sõjategevus 22. nov. kuni 7. dets. 1918a. Narva langemine. Kokkuvõtte. Sõjategevus 7. dets. kuni 16. detsembrini. Rägavere lahing. Rakvere langemine. Kokkuvõtte. Sõjategevus 16. dets. kuni 25. detsembrini. Tapa langemine. Kokkuvõtte. Sõjategevus 25. dets. kuni 6. jaan. 1919a. Meie viimane taganemine üldiselt Jägala jõe joonele. Tegevus Viru väerinde tiibadel. Mereoperatsioonid.
3. teem. Sõjategevus kagu rindel.
2 tundi. Sõjategevus 25. nov. kuni 9. detsembrini. Raskused meie väeosade vormeerimisel kagu Eestis. Pihkva langemine. Enamlaste sissetungimine Eestisse. Võru langemine. Kaitse korraldamine Tartu sihis. Valga ja Tartu langemine. Kokkuvõtte. Sõjategevus 22. dets. kuni 6. jaan. 1919a. 6. rüig. vormeerimine. Punaste edasitungimine Pärnu, Viljandi ja Põltsamaa suunas. Punaste edu lõpp. Üldine kokkuvõtte Vabadussõja perioodi kohta kuni 6. jaan. 1919a.
4. teem. Eesti vabastamine punaväest (6. jaan. kuni 16. veebr.).
1 tund. Sõjategevus Viru rindel 6. jaan. kuni 9. jaanuarini. Meie vastupealetung Viru rindel. Tapa vallutamine. Sõjategevus kagu rindel. 6. jaan. kuni 9. jaan. Mõisaküla, Ruhja ja Jõgeva vallutamine. Sõjategevus Viru rindel 10. jaan. kuni 12. jaan. Rakvere vallutamine. Sõjategevus kagu rindel 10. jaan. kuni 16. jaan. Tartu vallutamine.

5. teem. Sõjategevus Viru rindel 13. jaan. kuni 19. jaan.
2 tundi. Dessant Monplaisiri juures. Narva vallutamine. Sõjategevus lõuna rindel pärast Tartu ja Ruhja vallutamist meie poolt.
Punaste esimene ja teine vastupealetung Viljandi sihis. Tartu kaitsmine. Meie pealetung Valga-Võru sihis ja Valga, Võru ning Petseri vallutamine. Meie uus pealetung Lõuna rindel. Marienburgi vallutamine. Narva jõe joone kaitsmine põhja rindel 19. jaan. kuni 22. veebr. Kingsepa (Jamburgi) vallutamise kavatsus. Kokkuvõtte sõjalisest tegevusest kuni 21. veebr.
Vene punaväe vastupealetungimised Eesti uuesti vallutamiseks 1919a. 16. veebr. kuni 24. maini. Olukord 16. veebruaril. Punaväe juhatuse tegevuskava. Tegevuse arenemine: Pihkva sihil. Võru-Marienburgi suunas ja Volmari suunas. Punaste üldine pealetung Põhja rindel, alates 22. veebruarist, Saaremaa mäss.
6. teem. Operatsioonid kaitseliinide üleviimiseks N. Vene territooriumile.
2 tundi. Olukord ja meie tegevuskava 1919a. kevadel. Ülemjuhataja tegevuskava Looke korpuse ärakasutamiseks. Looke korpuse esimene Petrogradi operatsioon. Ingeri operatsioon ja Krasnaja Gorka vallutamine. Pihkva operatsioon ja kokkuvõtte. Olukord 1. ja rindel juuni keskel. Looke korpuse iseseisvaks saamine. Looke korpuse taganemine. Kokkuvõtte. Põhja-Latviya vabastamise operatsioonid. Latviya seisukord operatsioonide algul. Marienburgi - Jakobstadi operatsioon 25. maist kuni 5. juunini. Tegevuskava. Meie pealetung Marienburgi vallutamiseks. Kokkuvõtte. Üldkokkuvõtte Marienburgi-Jakobstadi operatsioonist.
7. teem.
1 tund. Riia operatsioon - Landeswehri tekkimine; tema tegevus Latviyas ja püüded. Tegevuse raion ja selle hindamine. Vastaste poolte sõjalised jõud. Operatsiooni algus ja kokkupõrke põhjused. Esimesed lahingud Võnnu all ja nende tähtsus. Vaherahu. Meie ja Landeswehri tegevuskava pärast vaherahu.
8. teem. Lemsalu ja Roopa lahing. Ronneburgi lahing. Meie edu peapõhjused.
1 tund. Meie edasitungimine Riia sihis. Rahu. Üldine kokkuvõtte Landeswehri sõjast. Põhja Latviya vabastamise tähtsus.
9. teem. Loobumine koostööst Vene-Looke armeega.
1 tund. Pihkva mahajätmine. Esimesed rahu läbirääkimised N. Venega. Vahekord Looke armeega. Operatsioonid ühenduses Vene Looke-armeega viimase Petrogradi operatsiooniga. Krasnaja Gorka operatsioon. Sõjategevus lõuna rindel oktoobri ja novembri kuus 1919a. Pihkva operatsioon. II ja soomusrongide diviisi pealetung Pihkva sihis 11.-18. okt. 1919a. ning edaspidine tegevus kuni 24. oktoobrini. Põtalovo operatsioon. Pihkva- ja Põtalovo operatsioonide resultaadid. Bermonti avantüür.
10. teem. Narva kaitse operatsioon. Sõjategevus Narva rindel 4.-16. novembr
2 tundi. Vägede koondamine. Looke armee. Üldine olukord 16. novembril, Operatsiooni põhimõtte. Tegevuskava. Operatsiooni läbiviimine. Narva kaitse operatsiooni esimene periood 16. nov. kuni 7. detsembrini. Narva kaitse operatsiooni teine periood 7. det. kuni 28. det. Narva kaitse operatsiooni kolmas periood 28. det. kuni 30. det. Vaherahu. Kokkuvõtte Narva kaitseoperatsioonist. Vabadussõja lõpuresultaadid.

9. SÕJAMAATEADUSE KAVA.

(10 loengut).

Sissejuhatus.

Sõjamaateaduse aine ja tema jaotamine.

Eesti territooriumi ülevaade.

1. Riikide asend:

a) geograafiline asend;

(1 loeng

b) riigid mandril ja saartel;)	
d) poliitiline asend.)	
Eesti asend. Selle sõjaline hinnang.)	
2. <u>Riigi territooriumi suurus ja kuju.</u>)	
Eesti territooriumi suuruse ja kuju hinnang.)	
3. <u>Riigi piir.</u>)	1 loeng.
Eesti piirjoone pikkus. Maastik piiril.)	
4. <u>Maastik:</u>)	
a) Maakoor. Tema aluspõhi, reljeef ja muldkond.)	
Eesti reljeefi kirjeldus ja sõjaline hinnang)	1 -"
b) Veed: välisveed: - Soomelaht, Läänemeri;)	
nende tähtsus ja hinnang.)	1 -"
siseveed: - jõed; Eesti jõgede sõjaline)	
ne tähtsus ja hinnang.)	2 -"
järved, sood - nende sõjaline tähtsus ja hinnang)	
d) Metsad Eestis. Nende sõjaline tähtsus ja hinnang.)	2 -"
e) Teed. Eesti kuivamaateed, veeteed, õhutehened.)	1 -"
Nende sõjaline hinnang.)	
g) Ilmastik Eestis. Tema mõju sõjaväele ja sõjategevusele.)	1 -"
5. <u>Eesti administratiivjaotus.</u>)	
)	Kokku 10 loengut.

10. S I D E.
loengute kava.

A. Auditooriumi loengud kõikidele klassidele.

- 1 loeng. Side lahingtegevusel. Sidevahendid. Kaitseväes tarvitusel olevad sidevahendid ja nende liigitus: elektrilised, optilised, akustilised, ballistilised ja virgatsid. Sidevahendite taktikalised ja tehnilised omadused.
- 2 loeng. Jala-, suurtükiväe, lennu-, ratsa- ja tehniliseväe sidevahendid. Rühma-, kompanii-, eskadroni-, patareis-, tankide- ja lennukite sidevahendid. Sidemeeskonna ja sidevarustuse organisatsioon jala-, suurtüki-, ratsa-, lennu- ja tehnilises väes.
- 3 loeng. Side korraldamine väeosades. Juhtide ja alluvate kohused ja õigused. Side §§ väeosa ülema käsus. Sidekäsk. Sideülem, tema funktsioonid. Sideplaan. Mitmesugused terminused side alal: sidejaam, sidesõlm, sidetelg. Side korraldamine: kompanii lõigus, patareis, eskadroni lõigus.
- 4 loeng. Sidepidamine mitmesugustel olukordadel: rännakul, lähenemisel, pealetungil, rännakul, jälitamisel, taandumisel ja erilistes tingimustes.
- 5 loeng. Side korraldamine kompanii, eskadroni lõikudes ja patareis. Väeliikide vaheline side korraldamine nendes olukordades (tankid, lennukid, side jalaväe ja suurtükiväe vahel).
- 6 loeng. Optiliste sidevahendite kirjeldus ja käsitamine. Sideloomise reeglid helkaparaadiga. Raketid. Lipud. Signaal- ja tähislinad.
- 7 loeng. Tuviposti kasutamine. Sidekoerad. Raadioside iseäraldused ja kasutamise võimalused lahingtegevuses. Sideluure. Telefoni kõnede püüdmine. Side moondamine.

8 loeng. Koodid, lühendatud nimetused, teadete redigeerimine.

b. Loengud demonstratsioonidega sideklassis üksikutele klassidele.

- 1 loeng. Kaitseväes tarvitusel olevad elemendid ja patareid ja nende käsitlemine. Elektromagneetiline induksioon ja selle kasutamine sidevahendite üksikosades. Induksioonpool, transformator, sumiseja.
- 2 loeng. Telefoniaparaadi magneetinduktor. Telefon, mikrofon. Induktorlise telefoniaparaadi kirjeldus, käsitlemine ja vigastuste kindlaks tegemine. Aparaaadi ühendamine liiniga.
- 3 loeng. Fooniline telefoniaparaat, selle kirjeldus, käsitlemine ja vigastuste kindlaks tegemine. Aparaaadi ühendamine liiniga.
- 4 loeng. Induktorlised ja foonilised kommutaatorid ja nende käsitlemine. Liinide lülitus kommutaatori ja ühenduste andmine. Teenistusreeglid keskjaamades.
- 5 loeng. Välitelefoni liinimaterjal: telefoni kaabel, vartnad, poolid, hargid, tööriistade komplekt nr.3. Liinide paigutus maastikul: juhtmete viimine üle teede ja kraavide. Liini ehituse töökonnad. Kaabli jätkamine. Vale jätkud. Ühenduse võtmine püsivjuhedelt.

d. Praktilised tööd sideklassides 4 meheliste gruppidega.
(Iga töö kestvus 1 tund.).

- 1) Elementide ühendamine patareiks. Elementide asetamine telefoni aparatuuridesse. Elementide proovimine.
- 2) Foonilise telefoniaparaadi skeem (osade ühendus juhtmetega).
- 3) " " " " " " " " " " " "
- 4) Induktorlise telefoniaparaadi skeem.
- 5) " " " " " " " " " " " "
- 6) Foonilise telefoni kommutaatori lülitused ja ühenduste andmine.
- 7) Induktorlise " " " " " " " " " " " "
- 8) Harjutused helkside seadetal ja surisejal.
Morsetähestiku ja koodide äraõppimine - 8 tundi.

e. Praktilised tööd maastikul üksikute klassidega.

- 1) Telefoni liinide ehitamine, telefonogrammide edasiandmine ja summerdamine.....3 seansi & 2 tundi = 6 tundi.
 - 2) Töötamine helkparaadiga ja signaliseerimine lippudega.....6 seansi & 2 tundi = 12 tundi.
 - 1) Loenguid auditooriumis..... 7 tundi.
 - 2) Loenguid sideklassis..... 5 "
 - 3) Praktilisi töid sideklassis.....15 "
 - 4) Praktilisi töid maastikul
8 seansi & 2 tundi.....16 "
- KOKKU: 43 tundi.

11. GAASIASJANUSE KAVA.

8 loengut (Füüsika laboratooriumis) + 5 prakt.t.rivis.

- 1.teem. Sõjagaas ja tema füsioloogilised ja füüsilised omadused. Gaasisõja perioodid maailmasõjas.
- 2.teem. Ärritavad ained ja nende tähtsus. Tähtsamad lakrimoctorid. Kloorgaas ja tema tähtsus.
- 3.teem. Fosgeen, tema omadused ja tähtsus. Fosfori, arseeni ja tsüani ühendused. Sinine, roheline ja kollane rist. Nende ainete tähtsus ja tarvitamine.
- 4.teem. Gaaside tarvitamine sistrernides ja nende väljalaskmine lainena. Gaaside tarvitamine mürskudes ja miinides. Näited ilmasõjast.

5. teem. Kollektiivne kaitse ja tema printsiip. Gaasitihedad varjendid. Individuaalne kaitse ja tema printsiip.
6. teem. Kaitseriistad keemilise teguriga. Inglis, vene, prantsuse maskid keemilise ainega. Kaitseriistad mehhanilis-keemilise teguriga.
7. teem. Saksa respiraatorid 1915-1918a. Optolix maski. Inglis Box-Respiraator ja Vene Kymand-Selinski. Prantsuse Tissot ja A.R.S. maskid.
8. teem. Kaitsekaevikute ja varjendite puhastamine sissetunginud gaasidest. Lõomade, hobuste ja koerte gaasimasked ja gaassaapad.

12. TERVISHOIU KAVA.
(7 tundi).

1. Sõjaväe tervishoiu tähtsusest. Toitmine sõjaväes.
2. Rännakutel ettetulevad haigused ja abinõud nende kõrvaldamiseks. Jalgade hoidmine rännakul.
3. Hakkavate haiguste levinemine ja abinõud nende kõrvaldamiseks sõjaväes.
4. Esimene abi õnnetutel juhtudel.
5. Esimene abi lahinguväljal.
6. Mürkgaaside mõju organismi peale ja esimene abi gaaside läbi kannatada saanutele.
7. Tervishoid välioludes.

13. HIPPOLOOGIA KAVA.
(4 tundi).

- 1 tund. Hobuse anatoomia ja füsioloogia. Hobuse välimus.
2. tund. Hobuse kirjeldus. Hobuse tarvitamine ja rautamine.
3. tund. Hobuse toitmine.
4. tund. Haiguste ärahoidmine.

14. SÕJAVÄE PSÜHHOLOOGIA KAVA.

1. Sõjaväe psühholoogia aine ja selle jactus. Masside psühholoogia. Masside aastasada. Masside hingeelu ja selle karakteristik. Retrogeensed ja homogeensed massid. Sõjavägi, kui psühholoogiline mass.
2. Tegurid, massi juhtimiseks. Massi tunded ja massi moraal. Massi suggestiivsus. Massi loogika. Massi veendumused, usk. Raas.
3. Tegurid massi juhtimiseks. Traditsioonid. Aeg. Politilised ja sotsiaalsed institutsioonid. Haridus ja kasvatus. Iseloomu kasvatus.
4. Massi juhid. Massi juhtimine. Vahendid massi juhtimiseks. Prestiž. (Võim, vaimline üleolek).
5. Sõjaväe psühholoogia. Sõjavägi, kui kinnine (autokraatne, hierarhiline) instituut. Sõjaväe süsteemid. Sõjaväe liituvus. Sõjaväe ideeline otstarbe.
6. Sõjaväe sisemine väärtus: distsipliin, kasvatus ja väljaõpe. Tegurid distsipliini kasvatamiseks: võim, autoriteet, usaldus. Kasvatus ja väljaõpe teostamine.

7. Eesti rahvas sõjaväe komplekteerimise elemendina: a) tööliselt, b) tervislikult, c) hariduslikult, d) poliitiliselt, e) sotsiaalselt. Sotsiaalsete kihtide hinnang, millest moodustub meie sõjavägi.
8. Lahing psühholoogia. Lahing, kui füüsiline ja psühholoogiline akt. Päämised psühholoogilised tegurid lahingus: hirm ja julgus. Hirmu analüüs. Hirmu objektiivsed ja subjektiivsed tunnused. Hirmu psühholoogiline väljendus. Võitlus hirmuga. Julgus. Julguse kasvatus rahu- ja sõjaajal.
9. Juhi psühholoogia. Juht, selle omadused. Juht - organisator, kasvataja, tehniline täitja. Juhi iseloom. Otsustusvõim, tahe ettenägevus. Juht lahingus.
10. Sõduri psühholoogia. Sõduri kasvatus, väljaõpe rahuajal. Distsipliin, usaldus, patriotism. Sõdur lahingus: julgus, enese ja juhi usaldus, enese-ohverdus. Sõduri moraal. Kokkuvõtte.

II. SÕJAVÄE ERIÕPPRAINE.

1. Distsipliin. 4. õppetundi.

1. teem. Üldised määrused. Distsiplinaar-karistustest ja nende täideviimiseat. (§§3,4,5 (pp.6-13), 6,9,10 (l. 4-6), 11-16,19 (pp.8 ja 9), 20-22).
2. teem. Distsiplinaar-karistuste määramise reeglid. Ülemate distsiplinaar-võimupiirid. (§§26 (pp.2,4 ja 5), 27-33, 36-42).
3. teem. Karistuste määramine määralistel juhustel. Karistuste arvestamine ja kiidu- ja karistusraamatute revideerimine. Kaebuste avaldamine ohvitseride poolt. (§§43,44,46-57,68 ja 74).
4. teem. Aukohus.

Kokku 4 teemi = 4 tundi.

2. Sisekord. 12 õppetundi.

1. teem. Kaitsevõimekuse põhijooned ja iseloom. Riigikaitse vajadus. Kaitsevägi. Distsipliin. (§§1-12).
Sissejuhatuses selgitada sisemäärustiku tähtsust, nimetades seda kaitseväge põhiseaduseks. Riigikaitse vajadust selgitada ajalooliselt ja poliitiliselt ning kultuuriliselt, märkides ära siin meie geograafilise asendi mõju riigikaitse vajaduse peale. Distsipliini mõiste tuleb siin laiemalt selgitada, kui see sõdurile selgitati. Tuleb põhjalikult süvendada meie määrustiku distsipliini väljenduse definitsiooni, võrrelda seda teiste sõjavägede definitsiooniga ja tõmmata selge joon mehhanilise ja teadliku distsipliini vahele, võrreldes mõlemate saavutusi ja resultate väljamaa sõjavägedes viimaste sõdade jooksul.
2. teem. Käsk ja käsu täitmine. Sisemine ja väline side. Isamaa armastus ja riiklik meeleolu. (§§13-33).
Põhjalikumalt peatada sv.käsu täitmise juures. Peale määrustikus toodud käsu ja käsu täitmise tingimuste analüüsida käsku, sisuliselt lahutades seda imperatiivseks ja atributiivseks pooleks. Selgitada käsu atributiivse poole siseelemente, mille olemasolu käsutäitmise hõlbustab ja mille osaline puudumine käsutäitmise raskendab, kuna täielik puudumine selle võimatuks teeb.

3. teem. Ülema iseloomustus, omadused ja kohused (§§77-101). Allõhvitseride üldkohused (§§102-109). Ülema ja vanema mõisted on juba varemni selged, kuid siin tuleb käsitada küsimust ohvitseri seisukohalt ja selgitada ohvitseride vahakordi (§72), ohvitseri ja sv. ametniku vanuse vahakordi (§73), jne.
4. teem. Kaitseväge kanded. Üldi-Selles osas puudutada peasjalikult küsimused alused (§115). Üksik- ja meeskondade sõjalised tervistus- ja soovõnad ja vastused neile (§§137,138, 143 (1-3 lõigud) ja 146). Ettekandega esinemine (§176). Ohvitseri ilmumine ja visiidid väeosas (§§177-182). Kaitseväge jaotus (§§185-193). Rügemendi staap (§§247-288). Arstid (§§289-306).
5. teem. Rühmaülema kohused (§§379-388). Veltveebli kohused (§§389-404). Rühmavanema kohused (§§405-416). Jaotulema kohused (§§417-424). Ametmehed (§§425-467). Rühmaülema kohuste selgitamiseks on vaja paralleelselt tuua rühmavanema kohused. Neid mõlemaid kõrvaliti pannes nende iseloomustamiseks. Eriti allakriipsutada rühmaülema kohustusi väljaõppe alal.
6. teem. Kompaniiülema kohused (§§340-377). Kompaniiülema abi (§378).
7. teem. Toimkonnad (§§468,469, 471,474-479,482-487, 489,492-579).
8. teem. Päevakord (§§610 ja 611). Kasarmu kord (§§613,614, 661,663,618,626-660,662-669).
9. teem. Toitlusteennistus (§§670-676,680-683,689,691-694). Sanitaar-teenistuse üldised alused (§§691,698,712, 713,715).
10. teem. Postisaadetiste kättetoimetamine ja ärasaatmine (§§720,721). Distiplinaarselt arreteerimise kord (§§725-727). Liikumise kord tänaval (§§733,734). Väljalubamine kasarmu piirkonnast. Puhkus. Pühad. Omavoliline lahkumine (§§749-760).

Kokku 10 teemi = 12 tundi.

3. Garnisoniteennistus. 12 õppetundi.

(4 auditooriumis ja 8 praktiliselt väljas = 12 tundi).

1. teem. Garnison, garnisoni ülem ja komandant (§§1-37). Sissejuhatusena käesoleva määrustiku õpetamisel selgitada vahiteennistuse tähtsust ja garnisoni mõistet. Tutvustada õpilasi garnisoni ülema ja linna komandandi kohustega ja õigustega.

- Vahiteenistuse eesmärk ja mõiste. Toimkonnad (§§38-53).
- Selgitada õpilastele vahiteenistuse eesmärk, anda selle täpsad mõisted, tutvustada korraliste (alaliste) ja erakorraliste vahtkondadega.
2. teem. Valvesemete liigid. Vahtkondade ja vahipostide asutamine ja kaotamine (§§56-69).
- Vahtkonna valve alla antavate esemete sõjalise tähtsuse selgitamine ja valve esemete jaotus selle järgi liikidesse. Üldjoontes tutvustada õpilasi korraga, kuidas saavad vahtkonnad (alalised) määratud, kellel on õigus neid määrata ja likvideerida (kaotada). Selgitada missugusel määral väeliigid võtavad vahiteenistusest osa.
3. teem. Vahiteenistuse vorm, rakmed, relvastus ja laskemoon. Garnisoni vahtkondade alluvus. Garnisoni vahtkondade alluvus te nimete selgitus, kellel on õigus vahtkonda revideerimise kord da revideerida. Selgitada, mille poolest läheosa sisemine vahiteenistus garnisoni vahtkondade alluvus. (§§72,84-88,91,92 (1-2 lõigud) ja 93).
- Teoreetiline tund vahtkonna vormi, relvastuse ja laskemoonaga tutvustamiseks. Garnisoni vahtkondade alluvus. Nende ülemate ja isikut nimete selgitus, kellel on õigus vahtkonda revideerida. Selgitada, mille poolest läheb lahku väeosa sise vahiteenistus garnisoni vahtkondade alluvus. (§§72,84-88,91,92 (1-2 lõigud) ja 93).
- Toimkonna vaatus (§§94-109).
- Praktiline tund. Selgitada toimkonna vaatusotstarvet. Teemi läbivõtmisel kasutada: a) kompanii päevase toimkonna väljasaatmist, b) selleks korraldatud näitlikku toimkonna vaatus. Aja säästmiseks (üks näitlik toimkonna vaatus) seda õppust korraldada kõikidele rühmadele ühel ajal ühes näitliku toimkonna vaatusega.
4. teem. Vahtkondade ja esimeste vahetuste tunnimiste vahetus (§§110-120).
- Praktiline tund (näitlik). Vahtkonnaülema ja tema abi tegevust üksikasjaliselt selgitada nii vahtkondade kui ka esimeste vahetuste postidele saatmisel.
- Tunnimeeste paigutus ja asukoht. Tunnimeeste vahetamine (§§121-130).
- Praktiline tund. Näitliku vahtkonna väljapinemine ja tunnimeeste vahetamine.
- Sisekord vahtkonnas. Sisselaskmine vahtkonna ruumi (§§131-140).
- Praktiline tund näitliku vahtkonnaga, milles organiseeritud vahtkonnale vastav sisekord. Selgitavad näited kõrvaliste isikute sisselaskmise kohta.
- Vahtkonna rivistamine vahtkonna ruumis ja teotsemine relvaga. Vahtkonnast väljasaadetavad piilurid. Vahtkonna ruumid ja nende sisseseeded (§§141-151).
- Praktiline tund. Näitlikult läbi võtta vahtkonna ülesrivistamine vahtkonna ruumis. Kunnas ja kuidas teotseda relvaga. Täpsalt selgitada näidete varal. Üles lugeda väljasaadetavate piilkondade kohused ja nende väljasaatmise kord. Tutvustada õpilasi selle siseseadega, millega tuleb neil kokku puutuda vahtkonna ruumis.
5. teem. Vahtkonna revident ja vahtkonna ülema üldkohused (§§152-181).
- Teem võetakse läbi näitliku vahiteenistuse organiseerimisega. Põhjalikult näidete varal selgitada, kunnas võib vahtkonna ülem tarvitada sõjariistu. Missugustel juhustel jätab sündmuse lahendamise politsei hooleks ja kuidas abistab politseid.
- Vahtkonna ülema erikohused arestimajas ja muudes kohtades, kus kaitseväljasi vahiall peetakse (§§181-206).
- Selgitada vahtkonna ülema erikohused. Eriti üksikasjaliselt vahialuste vastuvõtmise kord ja vahialuste saatmine ja vabastamine.

6. teem. Vahtkonna ülema abi ja asetäitjad (§§206-214). Näitlik tund. Vahtkonna ülema kohuste üksikasjaline läbivõtmine ühes tunni-meeste kohuste läbiarutamisega. Eriti üksikasjaliselt väljapandud tunnimeeste juures.
- Valvkonnad ja valvurid (§§235-241). Selgitada, millega erineb valvkond vahtkonnast ja valvur tunnimehest.
- Erakorralised vahtkonnad. Üldalused. Erakorralised vahtkonnad tulekahjude ja kodanlike vangimajade juures (§§249-264).
- Relvade tarvitamine vahiteenistuses. Kõrvaliste isikute kinnipidamine (§§265-272). Praktiline tund piltliku tunnikava läbivõtmisega, kusjuures kõik võimalikud juhused näidete varal saavad läbi arutatud.
7. teem. Tervitamine, auavaldused ja ettekannetega esinemised vahiteenistuses. Praktiline tund - näitliku selgitusega.
- Aukompanii, auvahtkond. Käsundus-ohvitser ja käskjalg (§§278-295). Üldjoontes tutvustada teemis toodud mõistetega, käsundusohvitseri ja käskjala kohustega.
8. teem. Politsei teenistus (§§296-322). Üldmõisted anda sellest, milles seisab kaitseväge politsei teenistus ja kuidas seda teostatakse.
- Väeosade tulek, minek ja läbikäik garnisonist. Garnisonis väljaspool väeosade piirkonda haigesteks jäänud kaitsevähelased. Kaitseväge vormi kandmine. Relvade kandmine ja hoidmine (§§323-336). Selgitada täpsalt, kuidas tegutseda väeosade garnisoni tuleku ehk läbiminekul puhul. Kuidas tegutseda kaitsevähelasel, kes haigesteks jäänud väljaspool oma väeosa piirkonda.
9. teem. Kaitseväge ja kodanlikku-Üldjoontes selgitada, milles seisab de võimude koostöö. Kaitse- ja kodanlike võimude ja kaitseväge koostöö ja nende vastastikkune vahetamine. Kuidas tegutseda väeosal üldiste õnnetuste ja alarmi korral. Garnisoni väeosa- tegevus tulekahjude, teiste üldiste õnnetuste ja alarmi korral. (§§337-349).
10. teem. Korrapidamine ja vahitee-Üldjoontes tutvustada korrapidaja ohnistus kaitseväge kohtu- vitseri kohustega. Üldalused. Sõjaringkonna kohtu korrapidaja ohvitser (§§350-369).
- Sõjaringkonna kohtu valv-Praktiline tund kõigi sellel vahtkonnakonna ja vahtkonna ülema nal lahendada tulevate küsimuste läbiarutamisega (§§370-375).
11. teem. Arreteeritute kinnipidamine garnisoni arestimajas. Arreteeritute kinnipidamine kaitseväge ravitusasutustes (§§376-417).

Saateteenistus (§§418-457). Praktiline tund ühes kõigi võimalik-
kude ettetulevate juhuste läbiaru-
tustega.

MÄRKUS: Arvesse võttes, et praegu maksev garnisonimäärustik on võetud
käsitlemiseks 1928a. lõpul ja seepärast 1928a. oktoobri kutse
noortega polnud võimalik täiel määral võtta läbi seda ala Ü.Ö.4
kindlaksmääratud piirides, - tuleb 1929a. aspirantide kursusel
garnisoni määrustiku läbivõtmiseks määrata lisatunde sõjakooli
ülema äranägemisel ettenägemata vajadusteks määratud tundide
arvust. Järgmistel aastatel sünnib garnisonimäärustiku käsitle-
mine käesoleva kava järgi.

Kokku - 11 teemi = 12 tundi.

4. KEHALINE KASVATUS (70 õppetundi).

Kehalise kasvatuse lühike ajalooline ülevaade. Kehalise kasvatuse va-
jadus eraelus ja kaitseväes.

Võimlemine.

Asendid ja ettevalmistavad harjutused.

Seis valvel. Seis vabalt. Seis tähelepanemiseks. Käed ette, ülesse,
kõrvale, seljale, kuklasse, puusa, õlgadele, tõukeks ülesse, käed rinna
ees. Käte nõlvak ja sega asendid. Sammseis ette ja taha, sammseis kõrva-
le, kõndseis ette, taha ja kõrvale, varvaseis ette, taha ja kõrvale.
Kallutus-väljasäde taha. Väljaaste ette, kõrvale, taha.

Kaela harjutused. Kaela paenutamine ette, taha ja kõrvale. Pea pööra-
mine vasakule ja paremale. Ringid peaga. Kaela paenutamine vastuhoidmi-
sega. Pea pööramine vastuhoidmisega.

Käte ja õlavöö harjutused. Käte viimised. Käte vibutamine kõrval, üle-
val. Käte hoog. Käte suured ringid; käte väikesed ringid. Ringid õlgade-
ga. Käte viimised vastuhoidmisega. Ringid kämblatega. Kämblate tahapaenu-
tamine survega. Käte kõverdamine ja sirutamine. Käte pöörded. Käte kõver-
damine ja sirutamine vastuhoidmisega. Eestugi lamangus käte kõverdamine
ja sirutamine.

Rinna ja selja harjutused. Kere kallutus ette. Kere paenutus ette. Kere
Kere paenutus kõrvale ja taha. Kere pööramine. Keha pööramine. Ringid kerega. Kere kallu-
tusest paenutus ette. Kere kallutus ja pööramine. Kere pööramine paenu-
tusega ette. Kere pööramine paenutusega kõrvale. Pingutav paenutus taha.
Kõhuli lamangus, kere paenutus taha. Kere pööramine vastuhoidmisega.

Kõhu ja kere lihaste harjutused. Selglamangus jalgade tõstmine. Selg-
lamangus jalgade vibutamine. Selglamangus jalalahud. Selglamangus ringid
jalgadega. Selglamangus jalgade väntamine. Selglamangust upplamangusse.
Selglamangus kere paenutus ette. Selglamangus kere tõstmine paenutusega
ette. Eestugilamangus keha käärdamine ja sirutamine. Eestugilamangus
jala tõstmine. Tagatugilamangus jala tõstmine. Kõrvaltugilamangus jala
tõstmine. Kere paenutus vastuhoidmisega.

Puusa ja jalgade harjutused. Jalaninade koondamine ja lahutamine.
Tõus varvastele. Põlve tõstmine. Ringid jalaninaga. Põlve tõstmine ette
ja viimine kõrvale. Jala tõstmine. Põlvetõstest jalasirutamine ette.
Sääre tõstmine. Jala-hoog ette, kõrvale. Põlve hoog ülesse. Jala hoog
ette ja taha. Jala vibutamine ette ja taha. Jala ringhood. Kaheksataoli-
ne hoog jalaga. Põlvseis parema jalaga ette. Põlvseis vasaku jalaga taha.
Põlvitus. Poolkük. Kük. Käärgarseis. Tugikükist tugiharkseisu ja tagasi.
Tugikükist tugiuppseisu. Harkseisus vahelduv põlvede kõverdamine kere
kallutusega. Kük ühel jalal. Kaalseis ette vasakul (paremal) jalal.
Kaalseis kõrvale vasakul (paremal) jalal. Hüpped koosjalgadega. Harkhüpe.
Kohapeal hüpped käte hoo ja keha paenutamisega. Edasihüpped mõlemil ja-
lal. Hüpped põlve tõstmisega. Hüpped ühel jalal teise jala hooga. Hüpped
käärdamisega õhus. Hüpped jalgade harkilöömisega. Jalgade lahutamine
ja koondamine vastuhoidmisega. Sääre tõstmine vastuhoidmisega.

Kõnd. Ettevalmistavad harjutused kõnniks. Kõnni üldreeglid. Harilik
kõnd. Kõnni kiirendamine.

Eelharjutused eriti jooksudeks, hüpeteks ja visketeks.

Kättega vehkimine. Jala hoog hüppega. Käte allalöötk. Kere pöörded hooga. Säärre õõtsutamine. Keha pööre ühes käe hooga.

Jooks. Jooksu ettevalmistavad harjutused. Jooksu üldreeglid. Harilik jooks.

Hingamise harjutused. Hingamise harjutused südametegevuse rahustamiseks. Hingamise harjutused kopsude tuulutamiseks ja kõvendamiseks.

Kõvendamise harjutused. Käte ja jalgade mitmesugused õõtsumised ja raputamised.

Osavuse, jõu ja praktilise iseloomuga harjutused.

Ripe harjutused. (abinõud, poom, redel, kang, rõngad, varvsein, köis, latt). Rippes käte kõverdamine ja sirutamine. Rippes sirgetel ja kõverdatud kätel õõtsumine. Rippes jala tõstmine. Käärupriipe. Uppriipe. Sirg-uppriipe. Tagariipe. Põllangriipe. Põlvriipe. Ripeldamine ette, taha, kõrvale. Ripeldamine ülesse ja alla nõlvakredelil. Ripeldamine kõit ja latiti mööda ülesse ja alla. Ripeldamine õõtsudes. Haaramine edasi ja tagasi horisontaal redelil. õõtsudes pöörded kangil. Põramine ühel käel tagarippest rippesse.

Tugi harjutused. (abinõud, hobune, kits, kang, roobaspuud, rõngad). Tugi. Käte kõverdamine ja sirutamine toes. Põlvede ja jalgade tõstmine toes. õõtsutamine toes. õõtsutamine õlavartel. Sõtkumine toes. Haaramine õõtsudes toes. Käte kõverdamine ja sirutamine õõtsudes toes. Seis õlavartel. Poolringid toes jalgadega. Käärid taga. Käärid ees. Ringid ühe jalaga ratsaistes. Ringid mõlema jalaga ratsaistes. Seis kätel jalgade toetusega.

Ripptugi harjutused (abinõud: kang, roobaspuud, poom, rõngad). Ringpealetõmme. Põlvüleahoog. Ette põlvlangriippest. Põlvvõll taha. Põlvvõll ette. Mahahüpe althooga. Põlvüleahoog ette ripppest. Võll taha eestost. Võll ette harkistest.

Hüpped (abinõud: hobune, kits, poom, kang). Kaar-, tiib-, keerd-, hundi-, põlv-, lend-, kägar-, hark- ja hiiglahüpe. Üksteisest ülehüpped.

Ronimise harjutused (abinõud: redel, köis, latt, varvsein). Üles- ja allaronimine püstloodis redelil. Sõtkumine eestugilamangus. Tõmbetõus ripplamangust tugilamangusse ja tagasi. Ronimine rippseisus. Ronimine raskusega. Ronimine nõlvakõiel. Ronimine püstlatti mööda. Ronimine kõit mööda.

Tasakaalu harjutused (abinõud: poom, palk, pink, jne.). Kõnd edasipidi ja tagurpidi. Kõnd kõrvale. Kõnd käpuli. Edasilikumine ratsaistes. Pöörded. Kõnd põlvitusega. Kõnd jala ja käte viimisega. Kõnd raskusega.

Tõuke ja veo harjutused. Üksteise tõukamine õlgadega, küljega ja seljaga. Üksteise tõukamine kätega õlgadest. Üksteise tõmbamine kätest, kepit. Kõie vedu. Vägipulga vedu. Üksteise kohalt äranihutamine. Üksteise käest kepi ärakiskumine.

Võimlemismängud.

Mängud ringis; joonvõistlusmängud; gruppidevahelised ja teised võistlusmängud.

Rakendusvõimlemine.

Rakendusvõimlemise siht ja tähtsus kaitsevõies.

Kõnd (murdmaastikul). Kõnd harilik, kiire, vahelduv.

Jooks (murdmaastikul). Jooks pikaldane, keskmine, kiire, vahelduv. Järkjooks 30-80 m peale. Jooks takistusest ülemine misega.

Üksikvõitleja moondamine. Kõnd ja jooks kummardamisega ja poolkükis (edaspidi, tagurpidi, külje suunas, poolpöördes ja kaares). Käpuli liikumine (edaspidi, tagurpidi, külje suunas, poolpöördes ja kaares). Liikumine põlvili. Roomamine edaspidi, tagurpidi ja külje suunas. Liikumine kaevikus.

Hüpped. Sügavushüpe hooga ja hoota, teiba abil, ripppest, kaugus- ja sügavushüpe. Hüpped mätastel, kividel, jne. Hüpped üle takistuste käte abil. Hüpped üle takistuste teiba abil (kaugushüpe ja kauguskõrgushüpe).

Visked. Kivi ja granaadi visked (õppegranaadi) kauguse ja kiiruse peale püstasendist, põlvelt ja lamangust. Kivi ja granaadi märkivisked seisvate ja lamavate (mürgitud maariba, kaevikud) märkide pihta püstasendist, põlvelt ja lamangust.

Ronimine. Ronimine puude ja postide otsa üksi ja teiste abiga. Ulatus-hüpe- ja 2,5-3 m kõrgusest plangust, müürist jne. Üleronimine teiste abita. Seinast (plangust, müürist jne.). Üleronimine teiste abiga. Okstraatast üleminek. Seinast (plangust, müürist, jne.) üleronimine kõie, lati, laua, kasvavate puude, jne. abil. Järskkallakuid mööda üles ja alla ronimine üksi ja teiste abiga.

Raskuste tõstmine, kandmine ja edasiandmine. Inimese tõstmine ja kandmine seljas, õlgadel, süles, turjal, kahevahel, sisemistel kätel, kahevahel välimistel kätel, kahekesi kerest ja jalgades hoides, punutud kätel, neljakesi, roomates. Mitmesuguste raskuste (kottide, kuulipildujate, mürskude, padrunikastide, kivide jne.) tõstmine ja kandmine. Raskuste edasiandmine püstasendis, põlvili ja lamangus. Raskete asjade (palkide, raudtee roobaste, jne.) kandmine mitmekesi.

Tasakaalu harjutused. Ojast (laiast kraavist, kaevikust, jne.) üleminek kaht kõrvuti seatud palki ehk puud mööda. Ojast (kraavist jne.) üleminek palki (horisontaal ja nõlvak) mööda ratsaistes, kápuli ja püsti. Pöörded paigil. Ojast üleminek nõtkuvat palki mööda teiba (kõie, jne.) abil.

K e r g e j õ u s t i k .

Jooks. Kõrjooks, jooksu algus, jooksu keskus ja jooksu lõpupingutus. Keskmaa jooks.

Hüpped. Kaugus-, kõrgus-, ja kolmikhüpe hooga ja hoota.

Visked. Kuulitõuge, granaadi viske, kettaheide ja osaviske tugevama ja nõrgema käega.

S u u s a t a m i n e .

Suusatamise tähtsus kaitses.

Suusataja hügieen. Suusa ehitus. Suuskade hoidmine. Suuskade määrimine. Jalgade külge kinnitusabinõud. Jalaaseme plated. Suusakepid. Suuskade parandamine teel; parandamiseks tarvisminevad abinõud. Lume-pind.

Suusatamine keppideta, tasasel lagedal maastikul. Suusatamine tasasel maastikul keppidega; kordamööda tõukamine, korruga tõukamine. Suusatamine mitmekesisel maastikul. Pöörded paigal ja jooksul. Mägede otsa ronimine; otsetõusmine, käärid, trepid, siksakiline ronimine. Mägedest allasuusatamine. Pöörded mäest allasuusatamisel. Mäest allasuusatamisel vastuhoidmine ja peatamine keppide ja suuskade abil. Takistustest üleminek. Suusahüpetega tutvumine. Riviõppus suuskadel. Suusatamine rakmetes. Raske kuulipilduja vedamine suuskadel.

MÄRKUS: Suusatamise õppekava võetakse täielikult läbi talvekuudel. Kui õppeperioodi talv ei kuulu, siis jääb õppekavast tegelik suusatamine välja.

U j u m i n e .

Ujumiseks ettevalmistavad harjutused (kuival) rinnuli, küljeli ja seljali ujumiseks; käte ja jalgade tegevus ja hingamine. Ujumine rinnuli, seljali ja küljeli ujumine. Hüpped vette, jalad ees, pead ees. Uppuja võtetest vabastamine. Uppuja päästmine. Esimene abi uppujale. Rakmetes ujumine.

MÄRKUS: Ujumise õppekava võetakse täielikult läbi suvekuudel. Kui õppeajasse suve ei kuulu, siis jääb tegelik ujumine õppekavast välja.

M ä n g u d .

Rühmvõistlusmängud: võrk-, korv-, käsi- ja jalgpall.

E n e s e k a i t s e .

Enesekaitse vajadus eraelus ja kaitses. .

I. P o k s .

Seisang. Üksikud tähtsamad poksilöögid ja kaitsed.

II. M a a d l u s .

(Greeka-Rooma ja Ameerika vabamaadlus).

Üksikud tähtsamad maadlusvõtted ja kaitsed.

III. Jiu-Jitsu.

Keha tundelikumad kohad löökide ja võtete korral. Üksikud tähtsamad võtted ja kaitsed.

T õ s t m i n e .

Ühe ja kahe käega rebimine. Ühe ja kahe käega tõukamine.

T ä ä g i - v õ i t l u s .

Täägivõitluse eesmärk ja tähtsus.

Ettevalmistavad harjutused püssiga. Seisang valvel ja vabalt. Püss horisontaalselt alla, ette, üles, vasaku ja parema õla ette, rinnale, kukla; püss püstasendis ette, vasaku ja parema õla juurde; püss nõlvakasendis ette, vasaku ja parema puusa juurde. Samad harjutused ühes jalga ja kereharjutusega.

Praktilised harjutused. Võitlus- ja vabaseisang. Sõmmud edasi, tagasi, paremale, vasakule. Paaris sõmmud edasi-tagasi. Hüpped edasi, tagasi, paremale, vasakule. Jooks püssiga. Pöörded vasakule, paremale, ümber; täägi üheheitmine ühes suuna muutmisega. Võitlusseisangu muutmine ette ja tagasi. Distantid. Torke näitamine (täägi juhtimine) paigal ja liikumisel. Torge lühike ja pikk; lühike ja pikk torge poolväljaastega ja väljaastega; visketorke. Raiumine (Inglise püssi) täägiga. Keha jaotus. Torge üles ja alla; märki torkeid. Löögid püssipärast ette (paremalt ja vasakult), alt, kõrvalt, taha. Kaitsed püsti, põlvelt ja lamangus. Kaitsed püssita torgete vastu. Ühendused, ühendusmuutmine ja ülekanded. vastase avamine löögiga ja surumisega. Torkeid seisvatesse, liikuvatesse ja rippuvatesse kujudesse. Kujude torkamine ühes rakendus võimlemisega ja taktikaliste ülesannetega, kusjuures kujud asetatud mitmekesisel maastikus ja olukorras.

- MÄRKUS:**
1. Täägivõitlusseisang eraldub vehklemisseisangust seega, et siin on jalad põlvist vähe kõverdatud, mis võimaldab kiiret tegevust liikumisel (kõndimisel ja jooksul); esimene jala põid asub liikumise suunas, kusjuures jalapõiad moodustavad umbes 60° teravnurga ja keha on vähe ettepoole kallutatud. Võitlusseisangut tarvitatakse praktiliste harjutuste väljaõppel.
 2. Lühikesel torkeel püss eelmist kätt mööda ei libise, kuna pika torke juures libiseb.
 3. Täägivõitlusel harjutada torkeid (kohapeal, liikumisel, kõndimisel ja jooksul). Määratud võitlusseisangust mitte üksi eeloleva, vaid tagaoleva jala väljaastega.
 4. Poolväljaaste juures astutakse eelmise jalaga lühike samm ette ühes tagumise jala sirutamisega.

S i s u l i s e d j a m e e t o d i l i s e d m ä r k u s e d .

1. Kehalise kasvatuse tund peab vastama tervishoidlike ja füsioloogia nõuetele, ühtlasi arendades ilusat ja loomulikku keha, jõudu, osavust, kiirust ja vastupidavust, kusjuures terve keha saaks tunnijooksul vastava tegevuse. Seega arvestades, kehalise kasvatuse tund peab koosnema mitmekesisest ja otstarbekohastest harjutustest.

2. Kehalise kasvatuse tund koosneb: a) ettevalmistavast osast kuni 10 minutini: kergemad kõndimise harjutused; käte, jalgade, kaela ja kere harjutused; kerged hüplemised. Need harjutused on keha ja siseelundite ettevalmistamiseks peatunniosale - raskematele harjutustele; b) peatunniosast (kuni 35 minutini): raskemad kõndimisharjutused; ronimine, rippe- ja tugiharjutused; tasakaaluharjutused, pingutavad paenutused; enesekaitseharjutused; tõstmine ja kandmine; jooksumine; mängud ja teised raskemad harjutused. Peatunni üksikuid osasid võib valida ja kokku seada vastavalt tarvidusele ja tunni läbivõtmise võimalusteks; c) tunni lõpuosast - rahustavatest ja kergematest harjutustest (kuni 10 minutini): kõnd, hingamisharjutused, lõdvenemisharjutused, kõnd lauluga ja teised kergemad harjutused.
Üldiselt kehalise kasvatuse tunni kokkuseadmisel kinni pidada sellest, et tund algaks kergematest harjutustest, mis vähem pingutust nõuavad, järkjärgult minnakse raskemate harjutuste peale, kusjuures tarbekorral tehakse rahustavaid (hingamise ja lõdvenemise) harjutusi; tund lõpeb kergemate ja rahustavate harjutustega.
3. Kehalise kasvatuse tunnikava kokkuseadmisel tuleb arvestada kehalise kasvatuse väljadega, ruumidega, abinõudega, aastaajaga ja ilmastikuga, seepärast harjutuste valik peab olema hästi läbimõeldud.
4. Kehalise kasvatuse tunnikava kokkuseadmisel tuleb aluseks võtta õpilaste kehaline arenevus ja tervisline seisukord, silmas pidades eelmistel tundidel läbivõetud harjutusi ja saavutatud tagajärgi.
5. Ettevalmistavad harjutused on keha ja siseelundite ettevalmistamiseks raskemate ja praktiliste iseloomuga alade ajaks. Seepärast mitte silmas pidada nende harjutuste üksikute elementide väljatreenimist, vaid seda, et kaitsevõimeline oleks ette valmistatud nõuetele, mida esitab sõjaline olukord. Kehalise kasvatuse õppustel eriti hoolitseda selle eest, et kaitsevõimeline oleks tervislikult tugev, kehaliselt hästi välja arenenud ja vastupidav rünnakuks, jooksmiseks, hüpeteks, granaadiviskamiseks, roomamiseks, ronimiseks, lahingrakmete kandmiseks, suudaks loomulikke ja kunstlikke takistusi võita, tunneks hästi tähti ja käsitsi võitlust, jne.
6. Tähtsuse väljajätkamisel eeskätt silmas pidada praktilist eesmärki - löökisid ja kujude torkamist mitmekesisel olukorras, sidudes neid rakendusvõimlemisega. Harjutuste elementide väljatreenimine peensusteni ei ole otstarbekohane. Vähem tähelepanu panna võtete puhtusele, kuna erilist rõhku panna kiirusele, otstarbekohasele, tugevatele torgetele ja löökidele, arendades õpilase osavust ja iseseisvat tegevust.
7. Kehalise kasvatuse õppuste korraldamine ruumis rikutud õhus on keelatud.
8. Õppustel võimaluse järgi selgitada õpilastele kehalise kasvatuse alade ja harjutuste mõjust anatoomilisest ja psühholoogilisest vaatekohast.
9. Riuetumine kehalise kasvatuse tundidel peab vastama tervishoidlikele ja füsioloogia nõuetele.
10. Kehalise kasvatuse tunni läbiviimine olgu elav ja liikuv, et õpilastel ei tuleks kaua oodata korraldusi ja järjekorda harjutusteks abinõude juures. Õpilaste gruppidesse jaotamine, ülesseadmine ja ümberpaigutamine olgu otstarbekohane ja kiire.
11. Harjutuste selgitamine sündigu täpisele harjutuste ettenäitamise- ja lühikeste arusaadavate seletustega. Vigade parandamine harjutuste täitmisel olgu kiire, kusjuures õpilastel ei tuleks üksikutes asendites kaua peatuda. Rõhkem rõhku panna liikumise, kui püsivate asendite peale.
12. Kehalise kasvatuse tund peab olema kaasakiskuv ja looma lõbusa meeleolu, kusjuures distsipliin olgu eeskujulik ja teadlik.
13. Harjutustel, kus õnnatud juhtumised võivad esile tulla, tuleb abinõud määrata.
14. On keelatud kehalise kasvatuse tundidel raskete harjutuste kauakestev läbivõtmise, mis kutsuvad esile üliväsimuse, ja üksikute harjutuste ülliligne kordamine, mis teeb tunni vastikuks. Kehalise kasvatuse tund tervikus peab õpilastes esile kutsuma mõnusa väsimuse ja rahuldustunde.

15. Kehalise kasvatusalade instrukeerimises peab iga õpilane kursuse lõpul oskama õppuste juhataja poolt kokkuseatud tunni läbi viia. Seejärel kehalise kasvatusalade juhataja peab õppeperioodi kestvusel õpilasi järjekindlalt kõigil aladel vähema gruppide peale instruktoreks määrama, kusjuures annab ise neile tunni üksikasjalise kava, juhib tunni läbivõtmist, selgitab tunnikava kokkuseadmise põhimõtteid ja iga ala harjutuse tähtsust. Instruktori osas peasjalikult arendada õpilastes oskust iseseisvaks juhtimiseks ja õpetamiseks.
16. Kehalise kasvatusalade tundidel keha mitmekesiseks läbitöötamiseks teha harjutusi meditsiinipalliga.
17. Kehalise kasvatusalade tundidel (tunni osana) võimaluse järgi korraldada mitmesuguseid gruppidevahelisi võistlusmängusi.
18. Kursuste lõpul korraldatakse katseid Kindralstaabi ringkirjale nr. 1083, 31 augustist 1927. aastast, juurdelisatud "Kehalise kasvatusalade arenevuse katsete kava" järgi. Talvekursuse katsete kavast jääb välja - kaugushüpe hooga ja 1000 m jooks.
19. Järelevaatus õpilaste kehalises arenemises toimetada (Sõjainistri ksk. 23. veebruarist 1922a. nr. 89, §1) alljärgneva kehalise arenevuse lehe järgi:

K e h a l i s e a r e n e v u s e l e h t .

..... (väeosa) (kompanii, patari)
 (auste, ees- ja perekonnanimi)

Nr.	JÄRELVAATUSE ALAD.	Järelevaatusel tagajärjed.			MÄR- KUS.
		Kursuste algul.	Kursuste keskel.	Kursuste lõpul.	
1.	Kehakaal alasti.				
2.	Südame tegevus.				
3.	Puls) väljahingamisel.				
4.	Rinna laius) sissehingamisel.				
5.	Pihiku laius.				
6.	Rinna sügavus) väljahingamisel.) sissehingamisel.				
7.	Kõhu sügavus.				
8.	Rinna ringjoon) väljahingamisel.) sissehingamisel.				
9.	Spiromeetria.				
10.	Lihaste arenemine (käte. (jalgade).				
11.	Selgroo muutused.				
12.	Kehalised puudused ja haigused.				
13.	Üldkokkuvõtte				

Järelevaatusel selgunud õpilaste füüsilist arengut ja kehalisi puudusialuseks võttes, nõrgalt arenenud ja kehaliste puudustega õpilastega korraldada õppusi vastavalt nende arenevusele ja puuduste kõrvaldamiseks.

Laskeasjandus.

A. Relvade materjalosa.

Materjalosa õpetamise eesmärgiks on täiendushvitseri väljaõpetamine teadlikuks ja osavaks relvade hooldajaks tema juhatusel olevas rühmas (kompaniis). Seda eesmärki ei või kätte saada ainult selleks korraldatud eriõppustega; selleks tuleb kasutada ka kõiki puhas- tunde, relvade ülevalatusi ja tegelikkudel laskmistel ettetulevaid erilisi nähtusi (lasketakistused, osade rikked ja muredumised, jooksu- korratused, jne.).

Kursuse lõpuks peab õpilane:

- 1) täielikult tundma vintpüssi ja k.k. osade ühistöötamist relva laadimisel ja laskmisel;
- 2) tundma kõiki võimalikke korratusi selle ühistöös, mis võivad olla laske- ja laadimistakistuste põhjuseks;
- 3) võima toimetada vintpüsside ülevaatust puhastamiste järele ja enne proovimist ning sellejuures leida neid rikkeid ja vigu vintraua õõnes, padrunipesas, lukustuses, laes, vintraua ja lae vastastikusel sobitluses ning mehhanismides, mis võivad põhjustada väärjooksu, ülemäärast hajumist või korrutat töötamist;
- 4) võima toimetada k.k. täielikku ülevaatust kõigi kontrollabinõude tarvitamisega selleks, et tagada relva takistuseta töötamist eelseisvas tulitegevuses;
- 5) võima toimetada relvade proovimist laskmisega;
- 6) võima korraldada relvade puhastamist ja hooldamist nende jooksutäpsuse ning töötamiskindluse alalhoidmiseks niihästi kasarmukui ka väliloludes.
- 7) tundma vintpüssi ja k.k. osade täielikku ametlikku nomenklatuuri;
- 8) tundma püstoli materjalosa niivõrra, et oleks omandatud arusaamine osade koostöötamisest ja oskus püstolit kõigiks puhastamiseks koost võtta ja kokku panna.

B Isiklik laskeosavus.

a) Vintpüss.

Õppelaskmisega ja sellega rööbiti käivate süstemaatiliste palgapaneku- ja sihtimisharjutustega tegelikkudest laskeasenditest tuleb saavutada täiesti tabava tule andmine kõigist põhiasenditest ja lahingus ettetulevatest eriasenditest distantsidel kuni 150 m, lamades käelt ning lahingulistest asenditest toetatud püssiga distantsidel kuni 200 m. Normisaavutused normaallaudadel vähemalt:

- 1) 45% võimalikust silmade surmast kolmest põhiasendist laskmisel (kõigist asenditest ühepalju laskusid, vähemalt 5 igast asendist);
- 2) 50% - lamades käelt laskmisel;
- 3) 60% - toetatud püssiga laskmisel.

b) K.k.

Lõpetada III liigi õppelaskmise harjutused. Valangute kaupa külvamisel viia sihtimiskiirus 2 sek. peale, nii et sekundipikkune valang ühes sihtimisega ei võtaks üle 3 sekundi. Keskmine ajakulu ühe kuju tabamiseks distantsidel kuni 300 m ei pea ületama 12 sekundit (laadimisvõtted kaasa arvatud).

d) Lahinglaskmised.

Vähemalt 2 üksikmehe laskmist distantsidel kuni 200 m, kaks laskmist jao koosseisus ja 2 laskmist rühma koosseisus.

e) Laskmine püstolist.

- 1) Aeglasel laskmisel 25 m peale normaallaul saavutada vähemalt 40% võimalikust silmade surmast.
- 2) Näpsaval laskmisel 30 m peale püstukuju pihta (kuju nähtavus 3 sekundit, püstol enne kuju ilmumist laetud, kaitsevinnas, käsi alla lastud, sõrm triklikaitsest väljas) saavutada tabamusi vähemalt 2/3 väljalastud kuulide arvust.

D. Käsigranaadid.

Käsigranaatide materjalosa kordamine ja nende ümberkäimise reeglid ning tule valmisseadmine. Leman, Vene puul, Saksa kaigas.

E. Tulejuhtimine.

Reservist sõjakorral teenistusse kutsutav täiendusohvitser peab võima:

1) isiklikult vahetute komandodega ja korraldustega laitmatult juhtida jao püüsi- ja k.k. tuld;

2) võima tegelikult täita kõiki neid kohuseid, mis L.E.I, §127 ja J.E.II, §§378, 381, 382, 599, 602, 349, 215, 355, 358, 452, 453, 584, 589, 593 panevad rühmavanema, rühmaülema ja kompaniiülema peale.

Seda juhtimisoskust ei ole võimalik omandada mõnel üksikul eriõppusel, seda tuleb välja arendada terve kursuse jooksul kõigil võimalikel juhustel, nagu taktikalised õppused, rööbiti teiste õppustega, jne. Omandada tuleb mitte paljas teoreetiline arusaamine tule juhatamisest, vaid tööline praktiline oskus tuld lahingoludes tagajärjekalt juhtida.

Eriolist tähelepanu pöörata sellele, et:

a) isiklikul, vahetul tule tehnilisel juhtimisel:

- tule avamiseks, lõpetamiseks, ülekandmiseks ja korrigeerimiseks tarvilikud komandod antakse täpsalt eeskirjas ettenähtud järjekorras ja vormis;

- märgi kättejuhatamine sünniks nii lühidalt, lihtsalt ja selgelt, et k.k. sihtur (laskur) märki kiiresti suudaks üles leida ka rasketes lahingutingimustes;

- märgi kättejuhatamisel (kirjeldamisel) tarvitatakse ainult ametlikult maksavaid topograafilisi ja rivilisi oskussõnu ning üldiselt arusaadavaid esemete nimetusi.

- märki kätte juhatajaks selles suunas ja sel kujul, nagu seda näeb laskur (sihtur), mitte aga juhataja seisukohalt;

b) tuleülesannete andmisel ja relvade paigutamisel:

- kõik tuleülesannete elemendid, nagu nad loetletud on J.E. §449, täitjatele oleks antud selgel ja igasuguseid arusaamatasi võimataks tegeval kujul;

- automaatrelvade meeskondadele oleks alati antud selge ettekujutus toetatavate osade paigutusest, liikumisest ja tegevusest;

- tuleülesanded vastaksid saadud lahingülesandele;

- tagatud oleks vaatlemine ja side.

Rühma- ja kompaniiülemal tuleb sageli nõuda suurtükitule toetust. Neid toetusnõudeid peab täiendusohvitser oskama esitada suurtükitulele arusaadaval ja täitmist täiesti võimaldaval kujul. Selleks peab välja arendatama:

1) tegelik oskus neid nõudeid esitada täpsalt J.E. §148 antud kujul

2) tegelik oskus märke suurtükitulele kirjeldada suurtükitules tarvituselolevate orienteerimisvahendite abil (kaart, koordinaatide võrk, täpsalt äratuntavad kohalikud esemed ja nurgamõõdu vahendid).

G. Tutvus jalaväe rasketes relvade omadustega.

R.k. materjalosast ja r.k.-ga töötamisest peab täiendusohvitser (mitteerialaline r.k. ohvitser) omama järgmised teadmised:

1) üldise ettekujutuse sellest, kuidas sünnib r.k. laadimine, lasu tekkimine ja automaattuli r.k.-st;

2) selge ettekujutuse sellest, kuipalju aega võtab õppimud kuulipilduril klp. seisukohale asetamine, ülesseadmine, sihtipanek, laadimine, normaalse märgirinde ülekülvamine niihästi ainult laiuti kui ka laiuti ja sügavuses külvatud tulega;

3) selge ettekujutuse r.k. töötamisvõime piiridest (vee keemine, aeg veevahetuseks, tarvilikud kordaseadmised pikemal laskmisel);

4) üldise ettekujutuse r.k. tabamisvõimest läheda flankeerimise, kaugel flankeerimise, läheda otsetule ja kaugel otsetule juures mitmesuguste tähtsamate märgitüüpide suhtes ja laskeandmete (distsants, suun, tuul, õhusoojus ja õhurõhuline) täpsa ning umbkaudse tundmise juures.

Need teadmised antakse selleks korraldatud näitlikkudel õppustel ja näitelaskmistel. Isiklikku oskust r.k.-ga töötamises nõuda ei tule

H. Optilised instrumendid.

Binokel nurgamõõdu jaotustega, bussol, käärpikksilm ja kaugusmõõtu

vaatlusmõõdu- ja orienteerimisvahenditena. Oskus nende instrumentidega töötada ilma kiirust nõudmata.

J. Instruktorlised oskused.

Aluspõhja täiendusohvitseri instruktoritele oskustele annab ta isiklik oskus relvade materjalosa tundmises ja relvade käsitamises, ilma milleta igasugune õppemeetodite tundmine osutub asjata ballastiks. Ettekujutus õppemeetoditest antakse kursuse lõpul järgmiste näitlikkude õppustega:

a) Materjalosa alal:

K.k. osade koostöötamine automaattule juures.

b) Laskeõpetuse alal:

- 1) Laadimise, tühjendamise ja kaitsevinnastamise algõppus.
- 2) Sihtimise algõppus.
- 3) Laskeasendite väljatöötamine ja kätteharrjutamine (püsti laskmine).

Neil näiteõppustel tuleb silmas pidada, et täiendusohvitseril õpetajana tuleb teotseda rinde seljataga sõja ajal ja sellegärast erilist tähelepanu pöörata meetoditele, mis võimaldavad sõjasaegset kiirväljaõpet ühelt poolt ning varemalt väljaõpetatud reservistide oskuste kontrolli ning värskendamist teiselt poolt.

J a l a v ä e r i v i.

79 õppetundi.

A. JAOÕPPUS.

a) Rividrill.

1. teem. Rividrill. Jao koosseis. Rivitused. Liitesõdur. Joon. Kolonn. Erandilised kogumisvormid. Kogumine joonele ja kolonni igasuguses olukorras ja mitmesuguste juhataamisviiside tarvitamisega. Seisangud valvel. Vabalt. Kohend. Rivitult. Rühmale. (J.M.I, §§104-111). 2. teem. Suuna muutmine paigal. Suuna muutmine liikumisel. Tervitamine liikumisel. Umberrivistused. Püside hakitamine. Paunad maha. (J.M.I, §§112-115). 5. teem. Sama, mis 6 ja 7 tunnil ainult leppemärkide järele. (J.M.I, §§112-115).	Tuletada meele k.-kuulipildu- ja laskurjagude koosseisusid, iga üksiku sõduri ülesannet k.k.jaos ja vastavalt ülesannetele tema kohta rivis. Erilist rõhku panna kogumise kiiruse peale igasuguses olukorras, ühtlustada seisang jao rivis ja drillida joondumise kiirust ja puhtust. Tähelepanu väljaarendamiseks igasugused tegevused leppemärkide abil. Täitmine sündigu kiirelt ja sama hästi kui komandogagi. Leppemärgid L.E.I, §67 ja üldine õppekava I lhk. 88 (Ü.õ.4).

b) Lahingdrill.

4. teem. Õpilaste harjutus. 5. teem. Õpilaste harjutus.	Koondatud ja harvendatud kolonni liikumine harilikult ja hüpetena (kogu jaoga, ühe-, kahe-, jne. kaupa); nihkumine paremale ja vasakule. (J.M.I, §§116-119). Teem nr.4.

6. teem. Õpilaste harjutus. Laskurjao paiskumine ahelikku ja trobikonda. Laskekohale asumine. Tulivõitlus. Kaevumine. Rünnak. (J.M.I, §§120-122).
7. teem. Õpilaste harjutus. K.k.jao paiskumine ahelikku ja trobikonda. Laskekohale asumine. Tulivõitlus. Kaevumine. Rünnak. (J.M.I, §§120, 121, 123).

MÄRKUS: Teenid 4-7 võtta läbi lahutamatus ühenduses laskesjanduse alga, harjutades õpilasi peamiselt püsti ja k.-kuulipilduja tule tehnilises juhtimises mitmesuguses lahingolukorras jaotlemana (L.B.I, §§119-128).

B. RÜHMAÕPPUS.

a) Rividrill.

8. teem. Rühma koosseis. Põhirivistused. Ülemate kohad. Jagude paigutus rühmas ja liiteüksused. Kogumine joonele. Seisangud rühmale. Rihmalt. Mütsid maha. Mütsid põhe. (J.M.I, §§128-133, 78-85).
9. teem. Rühma kogumine joonele, kahte viirgu ja ühte viirgu igasuguses olukorras. Üleminekid ühest joonest teise marss ja marss-marss tempos. (J.M.I, §§134-136).
10. teem. Kolonnide moodustamine. Üleminekid ühest kolonnist teise. Joone liikumine ja suuna muutmine. Kolonni liikumine ja suuna muutmine. (J.M.I, §§137-138).
11. teem. Überrivistused joonest kolonni ja kolonnist joonele. Paigal marss! Otse! Tervitamine liikumisel. Jooks. (J.M.I, §§139, 78, 80, 81).

b) Lahingdrill.

12. teem. Näitlik praktiline õppus. Rühma lähenemisel. Rühma rivistused lähenemisel. K.k. ja laskurjagude kohad rühma rivistuses jagudena. Liitejagu ja selle ülesanded. Intervallid ja distantseid jagude vahel. Ülemate asukohad lähenemisel ja rühma rivistusel jagudena. (J.M.I, §§141-143 ja 145).
13. teem. Õpilaste harjutused. Rühma lähemise läbiviimine. Liikumise kiirus. Hüpped. Üleminekid ühest rivistusest teise. Liite ja teiste jagude tegevus. Suuna hoidmine. Intervallid ja distantseid. Piilurite tegevus. (J.M.I, §§144 ja 148 ja J.E.II, §§367).
14. teem. Õpilaste harjutused. Rühma kallaletungil. Üleminekid võitluskorda. K.k. ja l. jagude paigunemine ja rivistus võitlus

korras; distantsid ja intervallid. Edasiliikumise viisid. Suuna hoidmine. (J.E.II, §§367, 377, 379 ja 380).

15. teem. Õpilaste harjutused. K.k. ja 1. jagude omavaheline koostöötamine kallaletungil. Tulistamisviisid. Tulistamine rühma eesitungi kaitses: flankeriv- ja külgtuli. Laskesuunad ja kallaletungi suun. K.k. jagude edasiliikumine k.k. ja r.k. tuletoetusel. (J.M.I, §151).
16. teem. Õpilaste harjutused. K.k. ja 1. jagude omavaheline koostöötamine kallaletungil; kui k.k. ja 1. jaod tungivad kallale rindelt. (J.M.I, §152).
17. teem. Õpilaste harjutused. K.k. ja 1. jagude omavaheline koostöötamine kallaletungil; kui üks või mõlemad 1. jaod on suunitud vastast haarama ühelt või mõlemalt tiivalt. (J.M.I, §152).
18. teem. Õpilaste harjutused. K.k. ja 1. jagude omavaheline koostöötamine kallaletungil kui 1. jaod lähevad rünnakule. Laskurjagude tegevus enne rünnakule minemist. (J.M.I, §152).
19. teem. Näitlik praktiline õppus. Rühma asetumine määratud lõigus kaitsese vastupampesadena. (J.M.I, §155).
20. teem. Õpilaste harjutused. Teem nr. 19.

MÄRKUS: Teemid 12-20 tuleb võtta läbi lahutamatus ühenduses laskeasjanduse alaga, harjutades õpilasi täitma tulejuhtimise ülesandeid mitmesuguses lahinguolukorras rühmavanemana ja rühmaülemana (L.E. II, §§119-128).

D. KOMPANIIOPPUS.

21. teem. Koosseis. Rivistused ja ülemate kohad. Voor. Kogumised. Ümberrivistused. (J.M.I, §§156-160).

E. INSTRUKTORLINE OSA.

22. teem. Seisang. Paigale! Valvel! Vabalt! Kohendu! Rivitult! Tervitamine paigal (rivis ja väljaspoolrivi). Instruktorline osa rividrillis võetakse läbi järgmiselt: rühmaülema poolt määratakse eelmisel päeval igast jaost 2 meest instruktoriteks, kes eelmise päeva õhtul seavad kokku lühikese kirjaliku töökava tunni läbiviimise kohta. Need töökavad vastab rühmaülem järgi enne tunni algust ja kui tarvilik - teeb vastavad parandused ning annab õpilastele tagasi, kes selle töökava järgi oma osad tunnis läbi viivad. Instruktorid on kohustatud iga rivilise võtte kohta käsitlema täpsalt neid nõudeid, mis määrustik üles seab. Vabaloomingul siin ei või ruumi olla. Õppemeetod: instruktorlises osas käsitletakse näitlikku ja kirjeldavat õppeviise järgmise kava järgi:
1) õpetaja näitab seletusteta terve võtte korraga; õpilased kordavad;
2) õpetaja näitab võtte osade kaupa seletustega, õpilased kordavad;
3) õpilased kordavad võtte osade kau

pe käskluseta, õpetaja parandab üksikult;
4) õpilased täidavad terve võtte komando peale; esiteks täitmine aeglasem, pärast kiire ja energiline.

23. teem. Pöörded paigal. Samm ja peatumine. Seis! Pöörded liikumisel. (J.M.I, §§79, 81).
24. teem. Seisang relvaga. Vabalt! Valvel! Kohendu! Rivitult! Rihmale! (J.M.I, §§83-85).
25. teem. Pöörded ja liikumised relvaga. Tervitamine relvaga. (J.M.I, §§86-87).
26. teem. Seisang. Pöörded ja liikumised. Kogumine joonele ja kogumine kolonni. (J.M.I, §§109-111). Seletuste andmisel on keelatud instruktorile jao ees edasi tagasi käimine. Kõik seletused anda paigal, nädaga pööratud jao poole.
27. teem. Suuna muutmine. Liikumised. Ümberrivistused. Püssid hakki! Paunad maha! (J.M.I, §§112-115).
28. teem. Rühma kogumine joonele, kahte viirgu, üleminekud ühest joonest teise (J.M.I, §§133-135).
29. teem. Kolonnide moodustamine. Üleminekud ühest kolonnist teise. (J.M.I, §§136-137).

Kokku - 29 teemat = 79 tundi.

Kursuse lõpuks peab iga õpilane oskama juhtida jagu, rühma ja tarbekorral ka kompaniid igas kogumise ja liikumise rivistusest.

7. Taktikaline väljaope. 196 õppetundi.

A jagu.

1. teem. Näitlik praktiline õppus.

Jagu luurpatrullina kindla ülesande täitmisel. Liikumine, maastiku läbivaatamine, tegevus vaenlase kohtamisel, teadete kokkuseadmine ja saatmine.

2. teem. Õpilaste harjutus. Teem nr.1.

3. teem. Näitlik praktiline õppus.

Jagu lahingepostina. Lahingeposti väljapanemine, tema asukoha moondamine, lahingeposti tegevus vaenlase ilmumisel. Teadete kokkuseadmine: perspektiivisand ühes legendiga.

4. teem. Õpilaste harjutus. Teem nr.3.

5. teem. Näitlik praktiline õppus.

K.k. jagu moodustab vastupanupesa võitlusjärgus: kohaleasumine, moondamine ja kaevumine, eelmaastiku läbivaatamine. Üles

anded k.k.-le ja tagavara toimkonnale; vaenlase ilmumisel tulistamine jaõllema juhatusel, padrunite arvestamine ja täiendamine, haavatute väljakandmine. Vaenlase rünnaku tagasiõõmine - tulega ja terarelvaga ühes käsigranaatide kasutamisega. Sama tegevus gaasi kallaletungi puhul.

6.teem. Õpilaste harjutus. Teem nr.5.

7.teem. Näitlik praktiline õppus.

K.k.jagu kallaletungil: rivistused ja maastiku kasutamine, raskete relvade tule ärakasutamine, et kiiresti jõuda edasi rünnaku kauguseni. K.k.jagu tuletoetuse andmine, raskete relvade ja teiste k.k.jagude tuletoetuse ärakasutamine. Rünnak ja edu kasutamine.

8.teem. Õpilaste harjutus. Sama mis eelmine.

9.teem. Õpilaste harjutus. Sama mis eelmine.

B rühm.

10.teem. Näitlik praktiline õppus.

Luurpatrulli teenistus rühma koosseisus (J.E.§§35-59).

Olukord: pataljon pealetungil.

Aeg: päeval.

Vaenlane tegelikult märgitud.

Täpsalt demonstreeritud piilkondade ja luurpatrullisüdame juhtimine ja liikumine lagedal maastikul (J.E.§§50-53). Eri-
list rõhku pandud moondamise peale (J.E.§§102-108).

11.teem. Õpilaste harjutus.

Luurpatrulli teenistus rühma koosseisus.

Olukord sama, mis teemis nr.10.

Nõudmised samad.

Lisaks gaasiluure (J.E.II,121-123).

12.teem. Õpilaste harjutus.

Luurpatrulli teenistus õõsi (J.E.II,§§645-648).

Selgitada: a) Orienteerumise raskus õõsi.

b) Sidepidamine õõsi.

d) Tegevuse aeglane tempo.

e) Tule väikene mõju.

13.teem. Näitlik praktiline õppus.

Rühma pealetung. Lähenedamine ja kallaletungi lähtealuse sissevõtmine. (J.E.II,§§200-206, 366-379).

Olukord: Rühm kompanii koosseisus.

Aeg: päeval.

Selgitada: a) lähenedamine ülesanne pealetungil, selle rivistused; b) hargnemise moment; d) lähenedamine kate ja eelkaitse osade läbilihisemine (§207); e) korraldused lähtealuse sissevõtmiseks ja tuletoetuse loomiseks; nende korralduste läbiivi-
mine.

14.teem. Õpilaste harjutus.

Rühma pealetung. Kallaletungi lähtealuse sissevõtmine, kallaletungi ja rünnaku läbiiviimine.

Rühm komp.koosseisus: aeg - päeval.

Selgitada: 1) Rühma tulejärk, selle ülesanne.

2) Rühma II järgus asuvad jaod ja nende ülesanne.

3) Tuleülesanded igale automaatrelvale.

4) Tuletoetus r.klp. ja suurtükiväe poolt, selle kasutamine ja nõudmine.

15. teem. Õpilaste harjutus.

Rühma pealetung. Kallaletungi ja rünnaku läbiviimine lahinglaskmisega. (J.E.II, §§217-232, 374-382).

Rühm komp.koosseisus: aeg - päeval.

Selgitada rühma võitluskord:

a) Tulejärk, selle ülesanne.

b) 2. järgus asuvad jaod.

d) Tuletoetus r.klp. ja suurtükiväe poolt.

e) Tuleülesanded jagudele ja automaatrelvadele, selle kasutamine ja nõudmine.

16. teem. Näitlik praktiline õppus.

Rühm plaanikindla kaitse organiseerimisel. (J.E.II, §§697, 603 ja L.E. §§127 ja 263).

Olukord: vaenlane tungib peale.

Aeg: päeval.

Maastik: kinnine.

Selgitada täpsalt:

a) rühmitli tegevus positsiooni luurel,

b) tema korraldused positsioonile asumiseks,

d) tarvilised organiseerimistööd,

e) rühma kaitseplaani loomine.

Suurtüki ja r.-klp. tulitõkked, mis ülesandes on antud, maastikul lippudega tähendatud.

17. teem. Õpilaste harjutus.

Rühm plaanik.kaitse organiseerimisel. (J.E. §§697-603 ja L.E. §§127 ja 263).

18. teem. Õpilaste harjutus.

Rühm plaanik.kaitse organiseerimisel; läbiviimine lahinglaskmisega. (J.E.II, §§596-603 ja L.E. §§127 ja 263).

Sise sama, mis nr.16. Läbiviimine lahinglaskmistega.

19. teem. Õpilaste harjutus.

Rühm kaitsel. Julgestus positsioonil. Sissevõtmine, teenistus julgeoleku positsioonil ja taandumine peapositsioonile.

Olukord: vaenlane tungib tugevate jõududega peale.

Aeg: päeval.

Selgitada: a) lahingeposti ülesanne, korralduste andmine ja kohaleasumine. (J.E.II, §§461-474);

b) lahingepostide ülesanded. (J.E.II, §161);

d) vahipostide teenistus julgestuspositsioonil (J.E.II, §§469-473).

20. teem. Õpilaste harjutus.

Rühma taandumine. J.E.II, §§527-535).

Olukord: rühma katteosana kompani peapositsioonil.

Selgitada: a) Rühma tulitõkke loomine tervel kompani rindel

b) Rühmaülema korraldused taandumiseks.

d) Täpne taandumistee.

21. teem. Näitlik praktiline õppus.

Kompanii pealetung. Lähene mine ja kallaletungi lähteala sissevõtmine. (J.E.II, §§200-216, 290, 323-327, 344-352).

Olukord: kompanii pataljoni koosseisus lähenemisel esijärgus
Aeg: päeval.

Selgitada: a) Vaenlase tule ja maastiku mõju lähenemise rivistuste peale.
b) Suuna pidamise tähtsus.
d) Käsu vastuvõtmine patüülit.
e) Kompüüli korraldused lähenemise läbiviimiseks ja nende korralduste täideviimine.
g) R.klp.osade tegevus lähenemisel.
h) Vajalised korraldused kallaletungi lähtealuse organiseerimiseks ja lähtealuse sissevõtmiseks.

22. teem. Õpilaste harjutus.

Kompanii kallaletung ja rünnak. (J.E.II, §§217-232, 351-361).

Olukord: Kompanii pataljoni koosseisus (1 tiib lahtine).

Aeg: päeval.

Maastik: lahtine.

Selgitada: a) Kalletungi teostamine.
b) R.klp.osade tegevus kallaletungil.
d) Rünnak lähteala organiseerimine.
e) Rünnaku läbiviimine.
g) Lahtise tiiva tagamine.

23. teem. Õpilaste harjutus.

Kompanii kallaletung ja rünnak. (J.E.II, §§217-232, 351-361).

Sama, mis ülesandes nr.22.

24. teem. Näitlik praktiline õppus.

Kompanii õine kallaletung ja rünnak edu kasutamisega (J.E.II, §§649-666).

Olukord: Kompanii pataljoni koosseisus: õösel rünnak-lähteala sisse võtnud. Rünnaku moment hommikul videvikus.

Selgitada: kompanii- ja rühmatülemate korraldused:

a) Rünnaku lähteala sissevõtmiseks;
b) Rünnaku läbiviimiseks;
d) Edu kasutamine.

25. teem. Õpilaste harjutus.

Kompanii kallaletung ja rünnak lahinglaskmisega. (J.E.II, §§327-339).

Sama, mis teem nr.23 ühes lahinglaskmisega. Kompanii kõvendatud 1 rühma r.kuulipildujatega.

26. teem. Näitlik praktiline õppus.

Kompanii asumine plaanikindlale kaitsele. Kompanii tuleplaan. (J.E.II, §§582-598, 561, 562).

Olukord: vaenlane kätteosade ees.

Läbi võtta: a) Ülesande andmine kompaniile ja rühmatülemate täiendavad seletused.

b) Ooteseisukohale asumine ja korraldused selleks (§587).
d) Kompüüli ja rühmitülide julgustus ja vastupanupositsiooni loomine.

- e) Rühmitide korraldused positsioonile asumiseks.
- g) Positsiooni sissevõtmise kontrollimine.

27. teem. Õpilaste harjutus.

Kompanii kaitsel ja vastulöötk. (J.E.II, §§502-526, 594, 595).

Olukord: kompanii pataljoni koosseisus, (1 tiib lahtine).
Vaenlane tungib peale.

Aeg: päeval.

Maastik: kinnine.

Sama, mis teemis nr.26, peale selle vastulöögi tegelik läbi-
viimine. (§§512-521).

28. teem. Õpilaste harjutus.

Kompanii pealetung tankide toetusel lahinglaskmisega. (J.E.§§
615-644).

Koostööks tankidega saab kokku seatud eriülesanne vastavalt
jalaväe osa suurusele ja osavõtivate tankide arvule.

Kokku 28 teemi = 160 tundi.

METOODILISI MÄRKUSI TAKTIKALISTE ÕPPUSTE LÄBIVIIMISE KOHTA:

I. Näitlikke taktikalisi õppusi viiakse läbi järgmiselt:

- a) Kaardi järele valitakse maastik ja seatakse ülesanne kokku üldjoon-
tes.
- b) Õppuste juhatajad teevad maastikul täpsa luure, märkides ära liiku-
mise suun, lähte alad, kogumispunktid, vaate ja komandopunktid,
relvade asukohad, jne.
- d) Luureandmete põhjal täiendatakse ülesanne ja antakse vähemalt üks
päev enne lahendust üksusele, kes näitlikku õppust läbi viib, kätte.
Kui aega ja võimalusi jätkub võib terve ehk osalise meeskonnaga
selle ülesande enne läbi mängida, et näitlik ülesanne piltlikum
oleks.
- e) Demonstreeriv üksus esineb terves koosseisus täieliku lahingvarus-
tusega (paukpadr., käsigranaadid, sidevahendid, jne.).
- g) Vaenlane alati tegelikult kujutatud.
Peale ülesande antakse aspirantidele enne õppuse algust teada
tegevuskava, mis eneses sisaldab järgmisi andmeid:

- a) Kogumispunktid ja kogumise kellaajad demonstreeriva üksusele ja
vaenlast kujutatavatele õpilastele.
- b) Mis õppeabinõud peavad olema kaasa võetud (kaardid, binoklid, rak-
med, lipud, jne.).
- d) Kas õppuse lühikene läbiharutamine maastikul on tehtud või ei ole,
sellepeale vaatamata korraldatakse õppuse üle diskussioon, kest-
vusega 2-3 tundi.

Selleks diskussiooniks jaotatakse aspirantide kursus gruppidesse
vastavalt nende ohvitseride arvule, kes tegelikult õppusest maastikul
osa võtsid ja gruppide kaupa võetakse läbi üksikasjaliselt mitmesugu-
sed küsimused maastikul läbi mängitud ülesandest.

Diskussioonide eesmärgiks on:

- 1) Arendada aspirante taktikaliselt mõtlema.
- 2) Kiirendada seda mõtlemise protsessi.
- 3) Harjutada olukorda hindama ja analüüserima olukorra hinde elemente
konkreetsel juhtumisel, milles nad ise on kaastegevad olnud.
- 4) Harjutada otsusi tegema ja neid väljendama käsus.
- 5) Harjutada lühidalt ja selgelt redigeerima suusõnalisi ja kirjalikke
käske.

II. Iseseisev taktikaline ülesanne viiakse läbi järgmiselt:

- 1) Õppuste juhataja seab kokku taktikalise ülesande kirjalikult, märkides ära, missuguseid küsimusi õppustel allakriipsutada tuleb ja missugused paragrahvid J.K.II õpilased enne õppustele tulemist peavad läbi lugema.
- 2) Õppuse alguks valmistab õppuse läbiviija lühikese töökava töö läbiviimise kohta.
- 3) Ettetulnud vigade pärast õppust ei katkestada, vaid vead tuuakse ette õppuse lõppus.
- 4) Iga õppuse lõpul tehakse töökokkuvõtte, kus ära märgitakse see:
 - a) mis kätte taheti saada,
 - b) mis kätte saadi,
 - c) missugused vead tulid ilmsiks.Erilist rõhku pannakse ülesande läbiviimisel:
 - a) oskuse peale korralduste andmises,
 - b) korralduste kiire täitmise peale.
- 5) Peale iseseisvate taktikaliste ülesannete lahendamist korraldatakse gruppide kaupa diskussioonid vastavalt sellele nagu näitlikkude ülesannete juures.

R a t s a s õ i t .
10 tundi.

Võetakse läbi: Hobusega ümberkäimine ratsasõidul. Hobuse saduldamine ja takistustetasõit jalaraudadega ja ilma.

Teiste väelikega tutvumine.
32 õppetundi.

- 1) Ekskursioon Lennuväkke.
- 2) -"- Auto-tanki rügementi.
- 3) -"- Sidepataljoni.
- 4) -"- Pioneerpataljoni.
- 5) -"- Aegna merekindlustesse.

MÄRKUS: Tähendatud ekskursioonide eesmärgiks on:

- 1) Anda aspirantidele konkreetne ettekujutus teatud väelikest.
- 2) Tutvustada neid väelike materjalosaga, tarvitusel olevate masinate tüüpidega, jne.
- 3) Anda ettekujutus sellest (millisel määral oma materjalosa remonteerida suudab (töökojad).

K. Ü. Ö.

SÕJAKOOLI

ASPIRANTIDE R.K. KLASSI

ÕPPEKAVA.

R.KLP.KLASSTI ASPIRANTIDE ÕPPEKAVA.

Üldised sv.õppeained.

1) Taktika)	
2) Suurtükiteadus	(
3) Maastiku organiseerimine)	Võetakse läbi ühiselt jalaväe aspirantide üldklassiga.
4) Administratsioon	(
5) Õigusteadus)	
6) Masilmasõda	(
7) Sõjaväe psühholoogia)	Selleks:
8) Vabadussõda	(Tunde.....268
9) Sõjamaateadus)	Terveid päevi..... 64
10) Side	(
11) Gaasiasjandus)	
12) Sõjaväe tervishoid	(
13) Topograafia..... 87 tundi)	Võetakse läbi ühiselt suurtüki-
14) Hippoloogia..... 12 "	(väe aspirantide klassiga.

Kokku tunde..... 367
Terveid päevi..... 8

Summa tunde 431

Sõjaväe õppeained.

Nr.	A i n e d.	Teoreetilisi tunde.	Praktilisi tunde.	Kokku tunde.	Märkusid.
1.	Distsipliin.....	4	-	4) Ühiselt jalaväe aspirantide üldklassiga.
2.	Sisekord.....	12	-	12	
3.	Garnisoniteenistus.....	12	-	12	
4.	Kehaline kasvatus.....	-	70	70	
5.	Rivi- ja lahingdrill.....	-	128	128	
6.	Laskeasjandus:				
	A) Vintpüss ja püstol.....	-	96	96	
	B) Üldine lasketooria ja r.klp.tuleomadused.....	12	16	28	
	D) R.k.materjalosa.....	-	64	64	
	E) R.k.hooldamine ja ülevaatus, kompaniis tehtavad parandustööd.....	-	100	100	
	G) Isiklik töötamine r.k.juures.....	-	120	120	
	H) R.k.tule tehniline juhtimine.....	-	128	128	
7.	Taktikaline ettevalmistus.....	-	104	104	
8.	Ratsasõit.....	-	25	25	
9.	Tutvunemine teiste väeliikidega.	-	32	32	
10.	Sõjakooli ülema käsutada.....	-	75	75	
Kokku:			1429 tundi.	998	

5. Rivi- ja lahingdrill.

I.

Kõik see, mis laskurkompaniides, välja arvatud kompaniõppus.

II.

1. R.k. meeskonna koosseis ja numbrite jaotus.
2. R.k. meeskonna rivistused, liikumine ja juhtimine vankrillasuva r.k. juures. Hobusemehe töö. Rakendus ja sõit klp. vankriga.
3. R.k. rühma rivistused, liikumine ja juhtimine vankritel veetavate klp. juures. Sõit rühmaga.
4. R.k. kompanii rivistused, liikumine ja juhtimine koondatud pataljonis ja rännakul.
5. Klp. mahavõtmine vankritelt ja vankritele asetamine.
6. Üksiku mahavõetud kuulipilduja edasitoimetamine: ratastel ja kelkudel vedades ning kandes. Numbrite kohused vedamise ja kandmise juures. Numbrite vahetamine vedamise ja kandmise juures.
7. Laskemoona kandmine ja juurdetoimetamine. Jahutusvee kandmine ja juurdetoimetamine.
8. Üksiku r.k. meeskonna paiskumine võitluskorda. Kohaleasumine. Moondamine ja kaevumine. Numbrite tööjaotus sellejuures.
9. Positsiooni vahetus. Numbrite töö ja selle juhatamine.
10. Mahavõetud r.k. rühma liikumine ja selle juhtimine.
11. Rühma võitluskorda paiskumine ja asumine kättenäidatud positsioonile. Moondamine, kaevumine. Juhtimisvõimaluste ja side loomine rühma üksikute klp. ja rühmalema vahel. Vaatluse korraldamine.
12. Positsiooni vahetus. Rühma juhtimine positsiooni vahetusel. Juhtimisvõimaluste, side ja vaatluse jalaleseadmise uuel positsioonil. Moondamine, kaevumine.

R.k. erilise rivi- ja lahingdrilliga peab saavutatama, et õpilased kursuse lõpuks:

- võiksid isiklikult laitmatult täita kõiki numbrite erikohused r.k. meeskonna ja rühma rivinemisel, liikumisel, laskeseisukohale asumisel, laskeseisukoha vahetamisel ja laskemoona ning jahutusvee juurdetoimetamisel;
- võiksid edukalt juhtida r.k. meeskonda, rühma ja kompaniid rivinemisel ja rännakliikumisel;
- võiksid edukalt juhtida r.k. meeskonna ja rühma tegevust mahavõetud klp. edasitoimetamisel, laskeseisukohale asumisel ja laskeseisukohtade vahetamisel.

Kindla komandotooni ja komandokeele väljaarendamisele tuleb panna erilist rõhku.

6. Laskeasjandus.

A. Vintpüss ja püstol.

Nõudmised nende relvade materjalosa tundmise, selle hooldamise, isikliku laskeosavuse ja instruktorliste oskuste kohta samad, mis laskurkompaniides. Püssidest käsitatakse ainult R.E. vintpüssi. Püssitule juhtimist ei tule harjutada.

B. Üldine lasketooria ja r.k. tuleomadused.

I.

Teoreetiline osa.

1. Üldine ballistiline ja lasketehniline terminoloogia. Hajumissea-

mus. Hajumispinna elemendid ja nende suuruse määramine.

2. Ülesanded, mida võib täita püssikaliibrilise kuuliga. Püssikaliibrilise kuuli läbilõõgijõud, võime rivist väljaviimiseks, moraalne efekt. Püssikaliibriliste relvade kuulide lendjooned. Lameda laudjoone võimetus tabada märke vähegi tuntava varje taga. Tabamata alad, tulevõime olenevus maastikust.
3. R.k. tegelik tulekiirus, elemendid, millest see oleneb. Vahetpidamata töötamise piirid. Ajakaotused jahutusvee vahetamise ja kordaseadmiste peale.
4. Elemendid, millest oleneb r.k. tabamisvõime. Hajumine, selle olenevus relvast, alusest, aluse asetamisest maapinnale ja laskuri töötamisvõtetest. Vead tulejuhtimises. Tule korrigeerimise võimaluse piirid.
5. Lasketabelid kui abinõud tuleomaduste tundmaõppimiseks ja tulejuhtamise hõlbustamiseks. Lendjoonte tabel. Tabatavate alade suuruse ja ülelaskmise võimaluste leidmine selle tabeli abil. Soodsama seisukoha leidmine lendjoonte tabeli ja maastikureljeefi järgi.
6. Looditabel. Hajumistabelid. Märkide tabatavuse hindamine hajumistabelite abil. Julgeoleku nurkade ja ülelaskmise võimaluste hindamine hajumistabelite abil.
7. Korrektuurtabelid. Tuul, õhusoojus ja õhurõhuline, nende mõju kuulilennu peale. Selle mõju arvessevõtmine laskmisel. Graafilised vahendid tuule mõju arvessevõtmiseks, nende vahendite kasutamine.
8. Tabelid ja diagrammid r.k. tabamisvõime kiireks hindamiseks. Tabamisvõime mitmesugused hindamisviisid: tabamisprotsent, etteseadetud turmamiseeffekti saavutamiseks tarvilik padrunit arv, keskmine tabamiskiirus.
9. Klp. tulede liigitus nende mõju järgi. Hävitustuli, maashoidev tuli. Nende tulede mitmesugused mõjuastmed: segav, takistav ja hävitav või tõkestav tuleeffekt.
10. Klp. tulede liigitus nende taktikalise tähtsuse järgi: tõkettuli, hävitustuli, maashoidev, segav ja keeldtuli. Nende tulede juures näetavad mõjueffektid.
11. Mitmesuguste ülesannete täitmiseks tarviliku laskemoona hulga praktiline äramääramine diagrammide ja tabelite põhjal.

II.

Praktiline osa.

Tegelikudel näitelaskmistel anda õpilastele selge, veendumapanev ja sügavalt meelde jääv üldpilt:

- R.k. tulevõimest lähedamaa flankeerimisel;
- " " kaugel " "
- " " otsetule juures, kui laskeandmed on täpsalt määratud;
- " " otsetule juures, kui laskeandmetes leiduvad ebatäpsused;
- " " sügavus- ja laiuskülvamisel;
- " vahetpidamata töötamise võime piiridest.

D. R.k. materjalosa.

I.

R.k. osade ühistöö laadimisel ja laskmisel.

1. Vintraua, raami, väntriku, kepsu ja taanduvedru seis enne laadimist. Eelseisus asuva, ülesvinnamata luku osade seis.
2. Osade töötamine automaattuleks laadimisel.

- a) Esimene laadimisvõtte: Lint läbi. Lindi ja padrunite õige seis esimese võtte järgi. Vead selles seisus, mis olenevad laskuri töötamisest.
- b) Teine laadimisvõtte: Vänt ette. Väntriku ja kederi liikumine, taanduvvedru pingutamine. Luku ülesvinnamine, lukuosade liikumine selle juures. Ülesvinnatud luku osade seis. Padrunite seis. Laskuri vead teise laadimisvõtte täitmisel (lindi edasivedamine ühtaegu vända ettelõõmisega), nende võimalikud tagajärjed.
- d) Kolmas laadimisvõtte: Lint edasi. Söötja osade liikumine selle juures. Padrunite õige seis kolmanda laadimisvõtte juures. Võimalikud laskuri vead, nende tagajärjed.
- e) Neljas laadimisvõtte: Vänt lahti. Taanduvvedru töö. Luku ettejooks, lukuosade liikumine selle juures. Sulu ülestõusmine ja padrundi haaramine. Löökraua vabanemine löökraua päästikult. Padrunite õige seis neljanda laadimisvõtte täitmise järgi. Laskuri võimalikud vead võtte täitmisel.
- g) Vies laadimisvõtte: Vänt ette. Padrundi väljatoomine lindist. Väljatõmmatud padrundi seis sulu küljes. Sulu ülemise haagi töö.
- h) Kuues laadimisvõtte: Lint edasi. Padrunite asetuse selle järgi. Laskuri võimalikud vead.
- 1) Seitsmes laadimisvõtte: Vänt lahti. Pesassemineva padrundi libisemine sulul sulu tõusmise ajal. Järgmise padrundi haaramine. Kõigi osade ja padrunite seis laadimise lõpetamisel. Lukustus, selle tekkimine, osade töö selle juures.

3. R.k. osade koostöötamine automaattule juures.

- a) Päästmine ja lasu sünnitamine. Võimalikud takistused päästmises ja lasu tekkimises.
- b) Vintraua liikumahakkamine ühes kuuli liikumahakkamisega. Vintrauga ühendatud osade liikumine ja töö selle momendini, kui kuul rauaõõnest lahku (vänt rulli vastu jõuab). Lukustuse alalhoidmine ja tagamine selle aja jooksul. Missuguste osade ja pindade õige sobitus on tähtis lukustuse alalhoidmiseks ja tagamiseks sel perioodil, milles seisab nende osade koostöö. Klp.osade seis sel momendil, kui vänt jõuab vastu rulli.
- d) Gaaside töö tõukesuurendajas kuuli rauast lahkumise järgi. Raua ja raami tagasijooksu jätkumine. Vända ja rulli töö. Lukustuse avamine, luku tagasiliikumine ja ülesvinnamine, kesta väljatoomine padrunitest. Taanduvvedru pingutamine. Söötja osade töö. Klp. osade seis ja padrunite asetuse söötjas ja sulus sel momendil, kui vintraud raamiga on jõudnud äärmisesse tagaseisu (vänt püstloodis).
Asjaolud, mis võivad olla raua puuduliku tagasijooksu põhjuseks. Puuduliku tagasijooksu mõju söötja ja luku tegevuse peale.
- e) Klp. osade liikumine sellest momendist, kui vintraud jõudis äärmisesse tagaseisu (vänt püstloodis) kuni momendini, mil jõuab äärmisesse tagaseisu (vänt äärmises eelseisus). Taanduvvedru töö. Vända töö. Vända lähema õla töö vända ettelõõmise ajal ja selle liikumise lõp momendil. Luku tahapoole liikumise jätkumine, sulu allalangemine.
Söötja töö vintraua ettejooksul.
Asjaolud, mis võivad takistada luku täielikku tagasijooksu ja vintraua ettejooksu. Nende vigade võimalikud tagajärjed.
Klp. osade ja padrunite asetuse sel momendil, kui lukk on jõudnud täielikku tagaseisu (vänt täielikus eelseisus).
- g) Luku ettejooks, järjekorralise padrundi pesasseviimine, kesta viimine heiteavasse, sulu tõus, kesta ja padrundi libisemine sulul,

uue padrundi haaramine sõltjast. Lukustus, löökraua vabanemine löökraua päästikult, lask.

Asjaolud, mis võivad takistada luku täielikku ettejooksu ja sulu täielikku üleskerkimist. Nende vigade võimalikud tagajärjed. Õige päästmisemomendi tagamine, rikked ja kulumised, mis ebaõige päästmisemomendi põhjuseks võivad olla.

4. Mille poolest erineb laadimine üksiklaskudeks laadimisest automaatsuks. Klp. osade töötamine üksiklaskude juures.

MÄRKUS: Noortekursus peab olema annud õpilastele üldise pildi r.k. osade ühistöötamisest laadimisel ja laskmisel. Nüüd tuleb see üldine pilt täiendada r.k. osade ühistöötamise täieliku ja detailse mõistmiseni.

Õpilane peab klp. osade ühistöötamisest saama niivõrra selge ja kindla ettekujutuse, et ta osade ja padrundi seisust üksiklasku missugusel töötamishetkel võiks skemaatilisel joonistusel ära näidata peast, ilma relvale vaatamata, selle juures vigadeta sekkades töötavate osade ja nende üksikute detailide (pinnad, nurgad, sooned, jne.) tööd antud momendil.

Nii käsitatult peab osade ühistöötamise äraõppimine panema kindla aluse tervele edaspidisele materjalosa arukale, põhjalikule omandamisele. Osade ehituse üksikasjalik tundmaõppimine, lasketaktuste põhjuste väljaselgitamine, ülevaatus, hooletkanne, parandustööd, kõik see nõuab arukaks omandamiseks kõige esmalt täieliku arusaamist kuulipilduja töötamisest kõigis selle üksikasjus.

Sellepärast tuleb juba osade ühistöötamise käsitamisel, niipalju kui see võimalik ja õpilastele käesoleval tööjärgul arusaadav on, tähelepanu juhtida tähtsamatele puudustele ja riketele, mis klp. osade normaalset töötamist takistada võivad. Detailisid sel alal võib sel ulatusel, kui seda tarvitab tulevane r.k. rühmitlemine, muidugi omandada alles r.k. osade ehituse üksikasjalise tundmaõppimise ja ülevaatusel ning kordaseadmisevõtete omandamise järgi. Sissejuhatusena ja tervele tööle õige suuna andmiseks on aga tähts r.k. osade ühistöö korratuste käsitamisele asuda juba nüüd.

Aine omandamise mõõdupuuks ei või olla paljas ladus vastamine üksikutele kitsastele küsimustele, mida nii asetatakse, et nad vastust ise välja kutsuvad. Õpilane peab suutma ka iseseisvalt ilma indutseerivate küsimuste kaasabit suutma anda kogupildi osade seisust igal soovitaval töötamismomendil ja kirjeldada osade kogutööd teatava töötamisjärgu vältusel. See kirjeldamine peab olema küllalt selge ja ladus, nii et ka kuulipilduja ehitusega mittetuttav algaja sellest võiks aru saada.

II.

R.k. ja selle aluse osade ehituse üksikasjalik tundmaõppimine.

Klp. töötavate ja aluse kandvate ning relva suunivate osade ehituse tundmaõppimisel peavad õpilased:

- a) Osade ehitusest omandama niivõrra selge ja kindla ettekujutuse, et nad neid võiksid kirjeldada ja jämedalt skitseerida täiesti peast, ilma osa peale vaatamata, nimetades kõigi osadetailide (pinnad, kandid, augud, uurded, jne.) otstarvet ja tähtsust ning joonestusel või kirjelduses näidates neid kohti, millede valmistustäpsusel, teiste osadega sobivusel, kulumispiiridel, jne. on erilise tähtsus relva korraliku töötamise ja lasketabavuse suhtes;
- b) Niivõrra tutvunema relvaosade tehniliste joonestustega, et nad neist tarbekorral oskaksid armutada teadmisi osade valmistustäpsuse ja lubatavate kulumispiiride kohta.
- d) Tundma õppima kõiki rikkeid ja vigu, mis relva mehhanismis ja aluse osades võivad tekkida loomuliku kulumise, hooletu ümberkäimise, oskamatu parandamise läbi, jne. ja mis võivad takistada relva töötamist, põhjustada osade enneaegset murdumist või vähendada tule tabavust.

c) Ära õppima kõigi relva ja aluse osade ametliku nomenklatuur.

III.

Koostvõtmine ja kokkupanemine.

Relva koostvõtmises ja kokkupanemises tuleb kõige esmalt omandada oskus neid toiminguid täita täiesti õigete võtetega, mis võimaluks teeksid relva rikkumise. Õiged võtted omandatud, peab saavutatama ka maksimaalne kiirus kobamata ja relva peale vaatamata, töötamisel. Eriti tuleb harjutada lukku koost võtma ja kokku panema ka täiesti pimesi (kinniseotud silmadega) ja igasuguses asendis.

Rasvamähiste õige panemine ja rasvamähiste korralikkuse kontroll tuleb kindlasti ära õppida.

Töötamiskiiruse normid kursuse lõpuks:

Luku koostvõtmine ja kokkupanemine - kokku 75 sekundit.

Raua väljavõtmine, vahetamine ja uuesti sissepanemine - kokku 110 sekundit.

IV.

Lasketakistused.

Võimalikkude lasketakistuste tekkimise põhjuste peale tuli tähelepanu juhtida juba kõigi eelmiste materjalosa eriharude käsitamise juures. Terve õppuse sihiks oli anda selge pilt neist tingimustest, mida peavad täitma relvaosade ehitus, relvaosade vastastikune sobitus, koostöötamine ja laskuri tegevus, et relv võiks töötada takistamatult ja leida ka põhjused, mis seda töötamist võivad takistada. Erilistel takistusteõppustel tuleb:

- võimalikud takistused jagada ülevaatlikkudesse liikidesse;
- ära õppida tundemärke üksikute lasketakistuste iseloomu äratamiseks;
- omandada õiged võtted takistuste ja rikete kiireks kõrvaldamiseks.

Takistused tulevad liigitada:

- tekkimiste põhjuste järgi;
- takistuste väliste tundemärkide järgi.

Liigitus põhjuste järgi peab looma eeldused relva ülevaatuse ja laskemoona sorteerimise hoolsale toimetamisele ning meeskonnale õigete töötamisvõtete kättekoolitamisele ja seega takistuste ärahoidmisele. Liigitus väliste tunnuste järgi on aluseks takistuste kiire kõrvaldamise drillile.

Järgmised takistustepõhjused, nende tagajärjed ja tekkivate takistuste tunnused tulevad süstemaatiliste seletustega, alaliste kõneallavõtmistega tegevusharjutustel, ülevaatustel ja laskmistel ja kordamisküsimuste ettepanemisega õpilastele põhjalikult meelde kinnitada.

a) Laskemoona vead.

1. Sügaval istuv sütik, sütiku mittepurustamine.
2. Kõrge sütik. Löökraua läbilöömine sütikust, padrunikübara väljapaisutamine ja padruni kinnineedimine sulu ribide vahele.
3. Taotud ja paksud padrunikübarad. Nende mitteläbipääsemine sulu suust ja luku mittelukustamine.
4. Padrunisuudme juurest lõhkised kestad, lahtiselt kestade otsas istuvad kuulid, kuulide linti kinni jäämine.
5. Linditoppimise masina tõukuriga lõmmitud kestad.
6. Tõrked.

b) Klp. puudulik ettevalmistus laskmiseks.

1. Paks määre, liikuvate osade raske liikumine, sulu mitteüleostamine.

2. Mustus, tahmasegune, tolmusegune ja kuivanud õli. Liikuvate osade raske käik, luku puudulik ettejooks.
3. Nõrk vedrupinge, padrun ei lähe ülemisest haagist üle.
4. Halvasti pandud rasvamühised, raua puudulik tagasi- ja ettejooks, söötja sõrmede puudulik töötamine.
5. Ebatasaselt topitud lint. Padrunite väljalaskmine lindist vedamisel.
6. Liiga suur vedrupinge.
7. Valesti sissepandud tõmbeplaat, tagurpidi sissepandud söötja sõrmed.
8. Kivistunud tahma ja kuulimetalli tolmu segu töökesuurendajas.

d) Laskuri vead relva käsitamisel.

1. Lint laadimise juures tahapoole kistud, padrun viltu söötja pikavas.
2. Käte vända peale jätmine vända tagasitulekul ja sellega luku liikumise takistamine.
3. Padrunite täielik viltutõmbamine söötjas (halb vääratus).

e) Ülevaatusvead (siin ainult jämedamad, mis ainult põhju teavad sagedaid lasketakistusi, mitte aga üksikute osade enneaegset kulumist ja murdumist, või relva üldist korratust).

1. Liiga tihe lukustus, vânt ei lähe igakord rulli peale.
2. Suluhoovalde tõstjad otsad või hambad ja lukuhoovade rõhujad otsad kulunud, löökraud ei satu õieti oma auku (võib ka löökraua murdumise põhjuseks olla).
3. Liiga avar lukustus, kestade ristlõhkemine.
4. Kulunud suluservad, padrunite viltuseis sulul.
5. Nõrk alumine haak, kestade kastilangemine. Mustus alumise haagi vahel.
4. Nõrk heitava vedru, kestade kastilangemine.
5. Pronksmutter lahti.
6. Tõmbeplaat kõver.
7. Nõrk küürvedru, padrunite möödajuhtimine pesast.

g) Osade murdumine ja kulumine.

1. Löökraua murdumised.
2. Raami vasakpoolse otsa murdumine.
3. Põlvikkangi tapi murdumine.
4. Tõukuri osade murdumised.
5. Sulu ülemise haagi murdumine.
6. Küürvedru murdumised.
7. Alumise haagi murdumine.
8. Löökvedru murdumine.
9. Vinna murdumised.

10. Löökraua pööstiku ja vinnapööstiku nokkade ja löökraua vinnakam-
ba kulumised.
11. Kulumised ja murenemised sulu- ja lukuhoovaldel.
12. Kulumised sulu töötavates pindades ja uretes.

Takistuste liigitusel nende väliste tunnuste järgi ei tule tungi-
da peensustesse ja püüda iga kui viimast mõeldavat lasketakistust su-
ruda mingisuguse eriliselt just sellele takistusele omase ja piinli-
ku täpsusega kirjeldatud vändaseisu alla.

Küll aga peab õpilane harjuma vändaseisu järgi enesele silmapilk-
selt selget ettekujutust looma klp. osade seisu üle ja viimase järgi
ka otsekohe ära aimama, missuguse osadegrupi töö takistatud on. Sel-
lest peab ta siis võima otsekohe järelduse teha õige tegevuse alga-
mise kohta takistuse kõrvaldamisele.

Järjekindla treeninguga mitte ainult materjalosa eritundidel, vaid
ka kõrvalhooldustega laskmistel, töövõtete drillil, jne. peab saavu-
tatama, et õpilasel takistuse iseloomu äratundmiseks ja takistuse
kõrvaldamiseks õige, kõige kiiremini sihile viiva tegevuse algamise
peale rohkem ei kuluks, kui 3 sekundit.

E. R.k. hooldamine ja ülevaatus, kompaniis tehtavad parandustööd.

I.

Puhastusvõtted, hooldamine enne laskmist ja laskmise ajal.

1. Harilik laskmistahma ärapuhastamine töötavalt ja juhtivatelt o-
delt. Pikema seisamise järgi ära kuivanud ja tolmuga segunenud õli
mahapuhastamine.
2. Rooste mahapuhastamine. Puhastussegu valmistamine. Keedusoola kuu-
mutamine ja petroleumi filtreerimine läbi kuumutatud keedusoola.
Jõhvharjade ja pehme puupulga tarvitamine rooste mahapuhastamisel.
Petroleumi kõrvaldamine puhastatud pindadelt.
3. Raudõõne puhastamine. Igapäevane puhastamine. Puhastamine pärast
laskmist. Nikelduse kõrvaldamine.
4. Tõukesuurendaja puhastamine. Kivinenud tahma ja metalltolmu segu
väljapuhastamine.
5. Õlitamine enne laskmist. Talvine õlitamine. Terpentiini tarvitamine
6. Õlitamine laskmise ajal. Tahma kiire üldine kõrvaldamine.
7. Jahutusvee korrapärase vahetamine. Talvise jahutusvedeliku koo-
seis.
8. Esimesed tegevused laskmise järgi rooste tekkimise ärahoidmiseks
ja suurema mustuse kõrvaldamiseks mehhanismidest.
9. Lintide hooldamine ja kuivatamine.

II.

Koostatud kuulipilduja ülevaatus enne tulitegevust.

1. Ümbrik. Kirbu paigalolek ja kinnitus. Tõukesuurendaja puhtus, püs-
si kinnikeeramine ja tõukesuurendaja kinnitus ümbrikupea sisse.
Aurutoru paigalolek ja töötamine. Kõrgid ja kõrgiketid.
2. Sihik ja sihtsalk. Sihikusamba sirgus ja kindel seis härmistes
asendites. Kaeluse ja kaelusetelje käik, piduri korrasoleku kont-
roll. Sihtsälgu kruvi käik ja käituskruvi mutri kinnitus.

3. Kaas. Kaane avamine ja kinniseis, kaane liikumine teljel. Telje kinnitus. Plaatvedrude kuju ja vedrutavus. Kaane nõuetav kumerus, kaane toetumine keha vastu. Kaane kontrollimine paberiga sulu ülestõusu kohalt. Sulu enese õige tõusu kontroll paberiga.
4. Lukk. Löökraua kõik suluaugus. Kaks naksu ülesvinnamisel. Päästiku nokkade kontroll. Löökraua vabanemismoment (löökraua päästikult), selle momendi kontroll. Sulu seis, lukuhoovade otste asend ja kandmine sel momendil. Löökhoova kandvate otste kontroll. Haakide töötamine. Alumise haagi seis allalangenud sulul. Löökraua noka väljaulatuse pikkus, noka kuju. Suluauk. Padrunihoidjate uurete kontroll padruniga. Ööntelje kontroll.
5. Söötja. Tõukuri liikumisvabadus. Vedru vedrutavus. Sõrmede õige sissepanek ja asetus. Kere ja keresoonte siledus.
6. Taanduvvedru. Karbi ja karbikõrvade korrasolek, vedrupinge.
7. Raam. Ribide siledus. Väнда kindel istumine väntrikul. Kederi õige otsasistumine.
8. Rasvamähiste ja pronksvõru kontroll.
9. Pära. Kaitse- ja päästerõhutise vedrude töötamine. Õlitopside korgid ja nende vedrud. Parempoolse küljeriivi toetumine vastu pära.
10. Vintraua, raami, väntriku ja väнда töötamise kontroll. Pronksvõru ja rauapessa vahelised paberiproovid. Pronksvõru reguleerimine seibidega. Väнда ja rulli vaheline paberiproov. Väнда ja peataja tasapinna vaheline paberiproov. Nürinurga kontroll paberiga. Raud ja raami vaba käik.
11. Luku töötamine kuulipildujas. Vinnaajämise, sulu allalangemise ja päästmise kontroll. Lukustuse kontroll, lukustuse reguleerimine kepsumutri seibidega.
12. Söötja töötamise kontroll. Esimese padruni ja hoova liikumisevõimalus. Tõukuri sõrmede töötamine raua tagasitõmbumisel.
13. Heitava vedru. Kesta väljaviskamine kestopõhja kerge puudutamise järgi.

III.

Osade üksikasjalik ülevaatus.

1. Vintraud. Rauda liikumist takistavad kisud, mõlgid ja kriimustused välispinnal. Rooste ja roostejäljed õõnes. Kriimustused, metalli tõusud õõnes. Kalibri kulumine. Paisuvused. Rauda kõverus. Padrunipessa mõõdud, pesaservade täkkimine. Täkked tappidel ja sulupaasis. Rauda eesots, kivilinenud tahma ja metallitolmu kogumised. Täkked õõnesuudmel.
2. Raamiküljed. Vintrauatappide aukude kulumine. Täkked ribidel. Juhttappide kulumine. Sulu plaatvedru pehme või paendunud.
3. Väntrik keder, keps, vänt, takistaja ja rull. Kepsutelje ja kepsutelje aukude kulumine. Mutri kulumine. Väntriku kauekandiline otsa kulumine. Kederi muljutused. Haagitelje kulumine. Kederi alumise õla siledus. Väндаaugu ja väндаhamba kulumine. Täkked rullil.
4. Söötja. Täkked kerel, hoidsõrmede külgedel. Sõrmeotste kulumine. Sõrmedevedru vedrutavus. Põlviku telje siledus, hoova tarvilik loksumine. Hoova loksumise reguleerimine seibidega.
5. Lukuosad. Kere pragunemised. Teljeaukude väljavenimised, kere praakimine selle tagajärjel. Eesvinna ribide kulumine, kere praakimine, kui padrunid viltu pessa juhatakse. Kere praakimine lukutoe lühike-

seks kulumisel. Tõkked õõnetelje augu äärel, juhtplaadi servadel ja löökraua tees. Suluhoovade pesa kulumine keerdkandades, kere praakimine selle tagajärjel.

Lukuhoovade seesmiste hammaste korrasolek. Tõkked rõhujatel ot-sadel, nende otste kulumine.

Tõkked suluhoovade teljel. Suluhoovade hammaste kulumised ja mu-renemised.

Lukusulg. Soonte kulumine. Tõkked servadel. Suluhoovade ja sulu-tõstjate pindade kindel vastutoetamine, kandmine mõlemi hoova peal. Löökraua augu läbimõõt.

Alumine haak. Pea kulumine, vedru nõrkus.

Ülemine haak. Hamba kulumine.

Küürvedru. Sirgumine ja lõtvus.

Riivi käik.

Vinna ja vinnapäästiku teljed. Nende vajalik üleulatamine luku-kereest ja vahe teljeotsade ja lukuhoovade vahel. Telgede nihade murdumine.

Löökraud. Tõkked servadel. Vinnakhamba kulumine. Nokapikkus.

Vinnapäästik ja vinn. Vinnakhamba ja noka kulumised. Tõkked.

Löökraua päästik. Noka kulumine, tõkked, murenemised ja kraadid.

Löökvedru pinge.

6. Taanduvvedru. Murdumised ja väljavenimised. Pinge kruvi vandid. Kat-tekõrvade lahtipõrumine.

7. Ümbrik. Lõhkemised ja lõmmid. Veekorkide vandid. Vee väljalaske au-gu seib.

Ümbriku pea. Vintraua tee kulumine. Aukude vintide rikked. Auru-toru pea kinnitus. Kirbualuse murdumine. Tõukesuurendaja augu väl-javenimised.

Aurutoru. Sisemise toru mõlgid ja kõverused. Peade lahtiminek, vintide rikked, ummistanud augud. Kõnts toru pinnal. Välise toru mõlgid.

Ümbriku põhi. Aurutoru tagumise pea pesa. Keha ja ümbriku ühen-dusnauteide venimine. Kaaneltelje aukude väljavenimine. Vintraua tee kulumine. Heitava toru murdumised ja taotised. Ajuse ühenduspoldi aukude kulumine.

Tõukesuurendaja vintide rikkumine ja paenutus klp. vedamise juu-res.

8. Keha. Seinade murdumine nõrga vedrupingega laskmisel (eriti pauk-padrunitega). Seinte paendumine. Keha ja ümbriku ühendusliistude kulumine. Liistude needidest lahtiminekud. Kaaneltelje augu kulu-mine. Tagumiste ühendusliistude lahtiminek needidest. Taandurvedru katte tapid kulunud või lahti. Põhja lõmmid. Põhja lahtiminek nee-didest. Tõmbeplaadi juhttapi lahtiminek. Tõstemehhanismi poldiaukude kulumine, tõstemehhanismi kõrvade vahe laiakskulumine.

9. Riivid. Parempoolne: soonte taotised, hamba taotis, tõkked, liistu-de lahtiminek needidest. Vasakpoolne: taandurvedru katte tapp lahti liist lahti, riiv liiga lahti keha küljes. Praakimine murdumiste puhul.

10. Kaas, kaaneriiv ja sihik. Kaane nõuetava kõveruse kadumine. Logise-mine teljel. Lukurõhutiise needid, harud ja plaat: lahtiminekud, kõ-verused, tõkked ja taotised.

Plaatvedrud: paendumised, needidest lahtiminek. Kaaneriivi pesa lahtiminek needidest. Riivi hamba kulumine ja murdumine, riivivedru nõrgaksjäämine.

Sihiku samba kõverus, hammaste vigastused ja murdumised. Telje-augu kulumine. Tõkked sambal. Numbrite ja märkkriipsude nähtavus.

Sambavedru nõrkus, vedruümbriku hamba murdumine. Sihtsälgu ja selle käituskruvi vandid. Käituskruvi paendumine. Piduri hammaste rikked. Lookvedru pulkade lahtiminek.

IV.

Aluse ülevaatus.

Aluse ülevaatusel piirduda ainult nende osade ülevaatusega, mil-

lehel eriline tähtsus on klp. stabiilsuse ja sihtipanekutäpsuse suhtes. Kõigi detailide ülevaatus ei tule nõuda. Sellekohaselt tulevad erilise selgituse alla võtta järgmised nähtused:

1. Klp. loksumine ühenduspostidel, poltide ja aukude kulumised.
2. Loksumine kaartel, aluslaua liiga kange käik kaartel, aluslaua piduri ja kaarteaukude sobitus.
3. Tõstemehhanismide kulumised, loksumine tõstemehhanismidel.
4. Pöörilaua käigu ebaühtlused.
5. Tõste- ja pöõdemehhanismi presside töötamine.

V.

Kompaniis tehtavad parandustööd ja kordaseadmised.

1. Kompanii tööriistade komplekt. Üksikute tööriistade otstarb ja käsitamiseviis. Töövõtted üksikute tööriistadega, töötamine haamri, viilide ja lihviniskiviga.
2. Täkete, kraadide, väljamurenemiste jne. kinniajamine ja silutamine. Nende tööde juures on maksev põhinõue, et üldpind või kant, millelt töötamisele kahjulikud täkked, kraadid, jne. kõrvaldatakse, puutumatuks ja mõõttudes muutumatuks jääks. Võtted selle nõude täitmiseks.
3. Väiksemate tükide õiendamine. Lõõmide kõrvaldamine.
4. Needimised ja lihtsad jootmised.
5. Uute osade sissepanemine, nende töötamise kontroll. Luku ja raua juurdesobitamine ja õige lukustuse ning koostöötamise jalaleseadmine.
6. Lintide parandamine. Nõelumine, jätkamine, uute metallosade panemine.
7. Relva töökotta saatmine suuremate rikete ja vigastuste puhul. Vigadekaardi kirjutamine. Ülesannete andmine töökojale. Töökojas tehtud paranduste ülevaatus ja vastuvõtmine.
8. Relva teenistuslehe pidamine.
9. Kuulipilduja proovimine laskmisega. Optilise sihiku ja nurgamõõtja reguleerimine.

MÄRKUS: Rühma tule tehnilise juhtimise kõrval on rühmaülema tähtsamaks ülesandeks oma rühma materjalosa korrashoid. Ainult neil masinrelavdel on lahingus väärtust, mis töötada suudavad takistusteta ja millede tule täpsus laitmatu on. Seda takistusteta töötamist ja tarvilist tuletäpsust peab tagama just rühmaülema oma alaliste ülevaatusetega enne igasugust tulitegevust. Peale selle tulevad kõik vähegi pikema vahed lahingutegevuses, nagu reservisattumine, vaiksed põõvad, jne. ära kasutada relvade põhjalikuks ning üksikasjaliseks ülevaatuseteks ning kõigi rikete kõrvaldamiseks, mis tulitegevust kuidagi moodi võiksid kahjulikult mõjutada. Selle juures ei ole sugugi lubatav, relvu niisuguste riketega, mida väga hästi kohapeal, kompaniis, võib kõrvaldada, töökotta saata. Selle jaoks on r.k. kompaniil oma soliidne tööriistade-komplekt olemas.

Kui relvu suuremate rikete kõrvaldamiseks tuleb saata töökotta, siis peab r.k. kompanii töökojale suutma anda täpsad tööülesanded, mitte aga lihtsalt relva "kordaseadmisele" saatma. Ainult siis, kui töökoda, kus keegi sugugi tuttav ei ole antud relvaeksemplari vigadega ja isekärdustega, vabastatud on vigade otsimisest, suudetakse seal nõutud tööd ära teha minimaalse ajakuluga ja ilma tarviliste paranduste juhusliku vahelejätmiseta. Nii siis peab rühmaülema mitte ainult oskama relva töötamisele kahjulikult mõjuvaid vigu ja rikkeid leida, ta peab oskama ka kindlasti otsustada, mis nende rikete kõr-

valdamiseks tuleb ette võtta ja kes nõuetavad tööd peab ära tegema.

Iga parandustöö, olgu ta tehtud kus tahes, nõuab kontrolli ja ülevaatust, enne kui sellega relva võib lahingusse viia. Ka see töö langeb jällegi rünnakulema õlgadele.

R.k. reservohvitser peab selleks tegevuseks olema täiel määral ette valmistatud. Selleks ta peab ülevaatuste ja proovimiste toimetamiseks omandama kindlad praktilised oskused, mitte aga paljad teoreetilised teadmised võimalikkude vigade ja rikete kohta. Samuti peab ta omandama isikliku oskuse kõigi kompanii komplekti tööriistade käsitlemisel ja nende tööriistadega tehtavate lihtsate parandustööde tegemises.

G. Isiklik töötamine r.k. juures.

I. Töötamisvõtted.

1. Klp. ülesseadmine ratastelt jalgadele, jalgadelt ratastele võtmine ja edasiviimisvalmis panemine.
2. Laadimine. Laadimisvõtted, nende täitmine üksikult, taktiilugemise järgi ja koostatult, ilma taktiilugemata.
3. Sihiku ja külgsihiku seadmine. Optilise sihiku seadmine.
4. Laadimine ühes sihtipanelega.
5. Ülesseadmine kättenäidatud seisukohale, laadimine ja sihtipanele ühendatult.
6. Laiuskülvamine käelöökidega. Laiuskülvamine pöörderattaga.
7. Sügavuskülvamine töstemehhanismiga.
8. Ühendatud sügavus- ja laiuskülvamine.
9. Paiskav laiuskülvamine.
10. Kõigi töötamiseks tarvilikkude võtete ühendatud täitmine.
11. Klp. sihtipanele abisihtpunkt, nurgamõõtja ja loe abil.

MÄRKUSED:

1. Töötamisvõtted harjutatakse õpilastele kätte tühjalt drillipäraselt enne laskmiste juurde asumist. Enne kui õpilast laskmistele võib viia, peab olema saavutatud töövõtete tühjalt puhas täitmine järgmiste kiiruste juures:
 - a) Laadimine ühes sihiku seadmise ja sihtipanelega valmis ülesseadud ja nõuetavast sihist nihkesti suuna kui ka töstenurga poolest tuntavalt äranihutatud kuulipildujal (lindikast kinni ja riivis) mitte üle 18 sekundi.
 - b) Kuulipilduja edasiviimine ratastel 10-12 meetrit, ülesseadmine jalgadele, laadimine ja sihtipanele kättenäidatud läheda märgi pihta, mitte üle 40 sekundi.
 - d) Laiuskülvamine käelöökidega, 10 lööki ja 10 vähemalt sekundipikkust vajutamist triklile löökide vahel, kokku mitte üle 27 sekundi. Märmine lubatav viga klp. seisolekus külvamise lõpul $\pm 20\%$ ülekülvatavast märgirindest (seega klp. pööramine 10 löögi jooksul 16-24 distantsi-tuhandikku).
 - e) Ühendatud sügavus- ja laiuskülvamine, 10 lööki ja töstemuutmist ühes 10 vähemalt sekundipikkuse triklile vajutamisega külvivõtete vahel, kokku mitte üle 35 sekundi. Lubatav viga sihisolekus mitte üle $\pm 0,004$ d kõrguses ja $\pm 0,004$ d horisontaalsuunas.

2. Võtete puhta täitmise all tuleb mõista järgmist:

- a) Käed peavad töö juures käsitava osa (ais, jalg, lint, vünt, sihiku tösteratas, külgsihiku kruvi, töstemehhanismi kruvi, käepide, jne.) külge minema korrapealt õieti, nii et neid nõuetava tegevuse algamiseks enam vaja ei oleks ümber seadida.
- b) Iga tegevus peab lõpule viidama ühekorraga, ilma mitmekordsete parandamisteta. Nii peab sihk sihkuseadmisel viidama oma kohale ühe ainsa pideva töötamisega, ilma teda nõuetavast jaotusest üle keeramata ja siis selle ümbruskonnas mitu korda üles-alla nihutamata. Sama maksab töstenurga andmise kohta sihtipanekul, jne.
- d) Laadimise üksikud võtted peavad üksteisest selgesti eraldatavad olema ka kõige kiirema töötamistempo juures.

3. Töötamisvõtete drilli tuleb jätkata igal võimalikul juhul, nagu rööbiti püssilaskmisega lahingdrilli tundidel, jne., ka peale selle, kui juba on asunud laskeharjutuste täitmisele. Kursuse lõpuks peavad kõigi võtete täiesti puhta täitmise juures olema saavutatud järgmised töötamiskiirused:

- laadimine ühes sihtipanekuga mitte üle 15 sek;
- Edasiviimine, ülesseadmine, laadimine ja sihtipanek ühendatult, mitte üle 30 sek;
- laiuskülvamine, 10 lööki ja 10 sekundipikkust vajutust triklile, mitte üle 22 sek;
- ühendatud sügavus- ja laiuskülvamine (10 valangut), mitte üle 30 sek.

II.

Ettevalmistavad laskeharjutused 25 m distantsil.

Täita kõik eeskirjas ettenähtud 25 m harjutused, välja arvatud nr.1 Aj.määr.§19, mille asemel otsekohe täidetakse nr.3 samast §-ist.

Harjutus lugeda täidetuks ainult siis, kui on täidetud riistest tavavuse kui ka töötamiskiiruse kohta käivad nõuded. Nõuete mittetäitmisel tuleb harjutust korrata kindla täitmiseni.

III.

Õppelaskmine tegelikkudel distantsidel.

Täita kõik eeskirjas ettenähtud harjutused, välja arvatud nr.5 Aj.määr.§21-s. Nõudmised täitmise kohta samad, mis 25 m laskmiste juures.

IV.

Individaalsed lahinguharjutused tegelikkudel distantsidel.

Vähemalt 2 individuaalset lahinguharjutust otsesihitamisega distantsidel 700-1100 m. Neil laskmistel antakse õpilastele praktikat:

- ilmuvate märkide kiires leidmises;
- kiires distantsihindamises ja ilmastikutingimuste arvessevõtmises sihkuseadete määramisel;
- tule iseseisvas korrigeerimises silma järgi ja optilise sihiku kaasabil.

Sihtur töötab neil laskmistel ilma vaatlejate ja tulejuhatajata, ise oma tuld juhtides ja korrigeerides.

V.

Laskepraktika sihturitele, vaatlejatele ja klp.allohvitseridele kaudse sihtimisega töötamises.

Vähemalt kaks harjutust rühma koosseisus. Need harjutused on mõeldud laskepraktikana õpilasele kui sihturile, vaatlejale ja kuulipilduja-allohvitserile; tule tegelikkudeks juhatajateks on siin kaadrijuhid. Praktiseerida tuleb õpilasi:

- sihtipaneku ja vihkude rööbiti asetamise, koondamise ning hajutamise kohta käivate komandode kiires ning täpsas täitmisel;
- tule avamise, lõpetamise, tulistamisviisi ja laskemoonakulu kohta käivate komandode kiires ning täpsas täitmisel.

MÄRKUS: Kogu isiklik praktika r.k. juures töötamises peab andma õpilasele täiesti selge, isiklikkude katsete peale rajatud ja seega püsivalt meelde jääva pildi r.k. tegelikust tulekiirusest ning tabamisvõimest, neist elementidest, mis seda tulekiirust ja tabamisvõimet mõjutavad ning, lõpeks, neist drillieeltingimustest, millede täitmine r.k. tegelike võimeid lubavad välja arendada maksimumini või millede mittetäitmine r.k. võimed nullile võib alla suruda. Niisuguse selge ettekujutuse loomine on üheks eeltingimuseks r.k. otstarbekohasele ja mõistlikule kasutamisele lahingus, r.k. tulede edukale juhtimisele ja meeskonna oskuste ning võimete otstarbekohasele väljaarendamisele ja täiendamisele. Selle ettekujutuse loomiseks peab õpiseid ammutatama igast harjutusest, niihästi töötamisvõtete drillimisel kui ka tegelikul laskmisel. Ilma selleta sõjaaegse r.k. rühmaülema ettevalmistuses isikliku töötamisosavuse väljaarendamine kaotaks oma tähtsama otstarbe.

H. R.k. tule tehniline juhtimine.

I.

Tulejuhtimise üldised alused.

1. Saadud tuleülesanne, olukord, milles seda ülesannet tuleb täita ning üldjuhatuse erinõudmised ülesande täitmise kohta kui lähtealus kõigile ettevalmistustöödele ja tuletehnoloogiatele korraldustele.
2. Tuletehnoloogiliselt soodsam seisukoht. Tule mõjuvuse olenemine relva seisukohast ja laskedistantsidest. Niitva tule ja suurte tabatavate alade saavutamise lendjoone ja maastiku kumeruste ühtesobitamise ja seisukoha valikul. Selleks tarvilikud eeltööd kaardil. Flankeerimisvõimaluste otsimine.
3. Vaba töötamist võimaldav seisukoht. Vaatlusvõimaluste, juhtimisvõimaluste ja side loomise tarvidused. Selgitatagune. Laskemoona ja jahutusvee juurdetoimetamise võimaluste loomine.
4. Sundtegurid seisukoha valikul: toetatava jalaväe asetus ja tegevuskava, suurtükiväe ja jalaväe teiste raskete ning kergete relvade tuled, lahinguolukorra iseäraldused. Nõuded raskete relvade sügavusse järgutamise kohta.
5. Ülesande täitmiseks tarvilik tulemass ja selle olenevus märkide isoleomust, relva seisukoha iseäraldustest, laskedistantsidest, distantssi ja ilmastikutingimuste määramistäpsusest. Aeg, mille vältusel nõuetav tulemass peab viidama märgi pihta, et tagajärgi saavutada. Koostöö organiseerimine rühmas ja rühmakoonduses tule pidevuse saavutamiseks ruumis ja ajas.

II.

Tulejuhtimine otsesihhimisel.

1. Distantssimääramine silma järgi. Piirid, milleni silma järgi töötamine veel võib anda kindlaid tuletagejärgi otsetule, pikitule ja poolpõik-tule juures. Silma järgi distantssi hindamise tehnika ja silmamõõdu väljaarendamise viisid. Maksimaalsed ja keskmised hindamisvead. Keskmise võtmise mitme hindaja andmetest.
2. Distantssimääramine kaugusmõõtjaga. Maksimaalsed ja keskmised mõõduvead 70 cm ja 1 m baasiga kaugusmõõtjatel. Normaalne töötamiskiirus.
3. Distantssimääramine topograafiliste meetodite abil ja kaardi järgi.
4. Distantssimääramine vahetu mõõtmisega. Mõõtmise sammudega, lindiga.

5. Tuule õhusoojuse ja õhurõhumise arvessevõtmine. Selleks tarvilikkude tabelite ja graafiliste arvutusvahendite käsitlemine.
6. Märki (tuleruumi) kättejuhatamine sihturilo. Märki kättejuhatamise põhiomadused: distants, suun ja märki kirjeldus (iseloopustus). Märki kättejuhatamise viisid: järkjärguline pealesuunimine kohalikkude esemete järgi, suuna kättejuhatamine kohalikkude esemete ja horisontaalse või vertikaalse kellanumbriala järgi, kohalikkude esemete ja nurgamõõdu jaotuste järgi (kasutades sõrmi, padrunikestasid, kuule, jne. või ka tegelikult kuulipildujale asetatud nurgamõõtjat ehk aluslaua nurgamõõdukaart).
7. Märki (tuleruumi) tule alla võtmise viisid üksikul kuulipildujal: punktitud kinniste pressidega, punktitud lahtiste pressidega, lauti külvatult valangute kaupa, lauti paiskavalt, sügavuses külvatult. Laius- ja sügavuskülvamise ühendamine, nende piiride äärmääramine ja fikseerimine.
8. Märki (tuleruumi) tule alla võtmise viisid rühmal: koondatult punkti, jagatult külvamisega sissepoole ja väljapoole, käärid. Sügavuskülvamise saavutamine rühmaga: täielik sügavuskülvamine kõigil kuulipildujatel, mitme sihikuga laskmine, mitme sihiku ja sügavuskülvamise kombinatsioon. Haarav sügavuskülvamine (pihid).
9. Tulekäsk, selle põhiomadused: sihik (ud), külgsihik (ud), märgikirjeldus, tulistamisviis, laademoona hulk, tuleavamisehetk. Tulekäsu sõnastus komandona.
10. Tulekäsu sõnastamist hõlbustavad toimingud: esemete ja punktide nummerdamine ja neile nimede andmine, tuleskeemid.
11. Tulekäsu kirjalik redigeerimine. Märki- ja tuletabelid, üksikud tuletegevuse ajal antavad käsud.
12. Tulekäsu sõnastamise hõlbustamine, märki- ja tuletabelite lihtsustamine kaudsete sihtimisvahendite (nurgamõõtja ja lood) abil. Samade sihtimisvahendite kasutamine ettevalmistusel laskmiseks õõsi, udus, suitsus, jne. Otse sihtimisega väljasihitud kuulipilduja seadete äärmärkimine abisihtpunkti, nurgamõõtja ja loe abil. Andmete fikseerimine märki- ja tuletabelites.
13. Tule lõpetamine, korrigeerimine ja ülekandmine.
14. Mõõtlaskmine. Mõõtlaskmine järkjärgulise märgile lähenemisega, märki kahvlisse haaramine. Mõõtlaskmise toimetamine abimärgi pihta, nii saadud andmete ümberarvestamine tegelikkude märkide (tuleruumide) jaoks. Vaatlusandmete usaldatavus ja kasutamine. Vaatlusvõimalused, nende olenevus maastikust, vaatlusvõimaluste piirid.

III.

Tulejuhtimine kaudsel sihtimisel.

1. Suunimisinstrumendid: Felda bussol ja käärpikksilm mõõduringidega, klp. nurgamõõtja ja lood. Nende mõõduriistade mõõduringide ning mikro-meetritrumlite jaotused ja jaotuste nummerdamisviis. Klp. nurgamõõtja nummerdamisviisi erinevus bussoli ja käärpikksilma jaotuste nummerdamisviisist. Millest on tingitud vastupöeva kasvav nummerdamine klp. nurgamõõtjal (seade suurendamine suunib klp. paremale, seade vähendamine - vasakule). Punase ja musta nummerduse tähendus mikro-meetritrumlitel.
2. Aluskuulipilduja rööbitisuunimine vaatlussuunale klp. seisukohalt nähtava bussoli või käärpikksilma ja klp. nurgamõõtja abil. Võte selleks, et vaatluspunkti instrumendi seadet võiks ilma ümberarvutuse ta üle anda kuulipildujale. Tõdvõtete järjekord.

3. Vaatlussuunaga rööbitisuunitud kuulipilduja märkisuunimine lihtsa seisukohtadevahelise arvessevõtmisega, kui klp. ja vaatluspunkti vaheline seisukohtadevaheline ei ületa 100 meetrit.
4. Aluskuulipilduja rööbitisuunimine vaatlussuunale, kui vaatlusinstrument ei ole nähtav klp. juurest. Vahepealse mõõduinstrumendi kasutamine.
5. Otsesihitimisega märkisuunitud klp. nurgamõõtja kasutamine suunaandmiseks varjatult laskvale kuulipildujale.
6. Tulevihkude rööbitisuunimine rühmas, kui kõigi klp. seisukohtadelt vaatluspunkti instrument on nähtav. Vahetu seadetekomandeerimine vaatluspunktist. Rööbitiseadmine aluskuulipilduja seade ja üksikute klp. vaheliste seisukohavahede järgi.
7. Tulevihkude rööbitisuunimine rühmas märkisuunitud aluskuulipilduja nurgamõõtja abil, kui kõigi kuulipildujate seisukohtadelt vaatluspunkti instrument ei ole nähtav.
8. Märkisuunitud aluskuulipilduja suuna äramärkimine klp. läheduses asuva sihtlata (sihtlaterna) peale nurgamõõtja abil. Märkimisarv. Tulevihkude rööbitisuunimine aluskuulipilduja märkimisarvu ja teiste kuulipildujate parallekside järgi.
9. Tulevihkude koondamine, ristlemine ja hajutamine. Laiuskülvamise piiride äramääramine ja fikseerimine kaudsel sihtimisel.
10. Mõõdukolmnurk. Mõõdulineaalide ja mõõduringide ehitus, jaotused, jaotuste nummerdus. Noniused, nende lugemisviis, lugemistäpsus ja kasutamine.
11. Suunaandmine aluskuulipildujale mõõdukolmnurga abil. Baasi väljamõõtmine ja tähistamine. Töötamisvõtted ja nende järjekord juhtudel kui vaatluspunkt klp. märkjoonest asub paremal või vasakul.
12. Suunaandmine aluskuulipildujale bussoli magneetnõela ja mõõduringi abil ilma kaardita.
13. Suunaandmine aluskuulipildujale bussoli magneetnõela, mõõduringi, tselluloidringi ja kaardi abil, kui vaatluspunkti ja klp. asukohad on topograafiliselt täpsalt kindlaks määratud. Võtted nende punktide määramiseks.
14. Aluskuulipilduja märkisuunimine vaatluspunktist ja kuulipilduja juures nähtava kaugel abisihtpunkti järgi.
15. Külgtuule arvessevõtmine klp. märkisuunimisel. Vaatluspunktil arvestatud seadete vastav korrigeerimine kuulipilduja juures.
16. Loe määramine. Alused normaalse loe määramiseks: laskedistants ja maastikunurk. Maastikunurga mõõtmine. Pikituule, õhusoojuse ja õhurõhumise arvessevõtmine.
17. Minimaalne, varjest ülelaskmist võimaldav loodiseade. Länguproov ülelaskmise võimaluse kontrollimiseks.
18. Laskeplaanide konstrueerimine otselõigetega kahest või kolmest vaatluspunktist. Selleks tarvilikud elementaarsed graafilised ja trigonomeetriselised tehted.

IV.

Eriisid tulistamisvõtted.

1. Laskmine üle oma osade peade. Tingimused, millele peavad vastama klp. alus, vintraud ja laskemoon ülepeade laskmisel. Julgeolekunurk, selle suuruse kindlaksmääramine ja fikseerimine maastikul. Seisukohta valik ülepeade laskmiseks.

2. Laskmine läbi intervallide. Julgeoleku saavutamine sel laskmisel.
3. Kõrgustikkude tagalängude ja tasaste kõrgustikkude tulistamine. Selleks kõige soodsamasuukoha ja tõstenurga leidmine.

MÄRKUS: R.k. rühma ja teatavatel juhustel ka rühmadekoonduste tule tehniline juhtimine on tegevus, mis moodustab suurimaja tähtsaima osa sõjaajal reservist teenistussekutsutava klp. ohvitseri tervest tööst. Sellest tööst oleneb täiel määral r.k. kuulipildujate tulitegevuse mõjuvus. See ala nõuab sellepärast erilist tähelepanu r.k. rühmaülema-reservisti ettevalmistuses.

Kõigi tulejuhtimise toimingute täitmine nõuab praktilisi oskusi, mehaanilise täitmiseni kätteharjutatud töövõtteid. Üldiselt omandatud teadmistekoguga, teoreetiliste seletuste ja põhjendustega ei ole tegeliku tulejuhtimise juures midagi peale hakata. Neid teadmisi ja põhjendusi tuleb seepärast anda vaid niipalju, kui see tarvilik on teatavast tööreeglit arusaamiseks ja kulutada selleks vaid väga väikene osa kasutada olevast ajast. Kus vähegi võimalik, tuleb asjata sõnalistest seletustest üldse loobuda. Nii võib kõik kaudse sihtimisega töötamise reeglid ja nende põhjendused õpilastele tutvunemiseks ja äraõppimiseks kätte anda valmistrukitult (kirjutatult), seda sama võib öelda ka suurema osa töötamisreeglite kohta otsesihhimisel. Sõnalised seletused piirdugu siis ainult tegelikkude töönäidetega, mis iga teemi kohta vaid mõned minutid aega võtab. Nii võidetud kaugelt suurem osa ajast tuleb pühendada töövõtete tegelikkude kätteharjutamisele lihtsate juhtimisülesannete lahendamiseks.

Niisuguste tegelikkude tuleülesannete lahendamisel ei tule nõuda mingisuguseid seletusi ega jutustusi, vaid ainult nõuetavate tehete kiiret täitmist ning tarviliste korralduste tegemist ja komandode andmist. Tuleb erilist rõhku panna sellele, et kõik tarvilised mõtlemistoimingud täidetakse nii, nagu neid täita võimaldaks tegelik olukord, et kõik korraldused tehtaks selles vormis ja sel viisil, nagu seda peaks tehtama lahingu ettevalmistusel ja lahingus, et kõik komandod ja käsud antaks sellelt kohalt ja selles seisukorras, milles käsuandjal tuleks viibida tegelikus olukorras. Aega, mida lahinguolukord võimaldaks igasuguste ettevalmistuste tegemiseks ja käskude andmiseks tuleb tingimata silmas pidada. Kursuse lõpuks peab kõigi toiminguid täita ja kõiki korraldusi teha suudetama tegelikult lahinguolukorras kasutada oleva aja jooksul.

Tuleb omandada täiesti kindel komandotoon, komandode eeskirjalik sõnastus, ning oskus suusõnalisi ja kirjalikke käskude redigeerida lühidalt, selgelt ja kindlas käsutiilis. Kõigi juhtimist hõlbustavate võtete ja vahendite (märkide nummerdus ja nimetamine, märgitabelid, tuleskeemid, kaudsete sihtimisvahendite kasutamine otsesihhimisel, jne.) tarvitamist tuleb järjekindlalt harjutada.

R.k. rühma tule edukas juhtimine nõuab pideva ja kindla side alal hoidmist: 1) rühma enese üksikute klp. ülemate ja rühmaülema vahel, 2) r.k. kompaniülema ja antud rühmaga koostöötavate rühmadega, 3) toetatava jalaväega. Selle side loomine ja alalhoidmine nõuab samasugust tegelikku harjumust ja kätteharjutatud võtteid, kui tulejuhtimine ise. Sideharjutused ei tohi seepärast puududa ühelki tulejuhtimise harjutuselt.

Nii sarnaneb tulejuhtimise õppus väga suurel määral kõigile teistele drillipärastele harjutustele.

Lõpuliikuks jõuprooviks õpilastele tulejuhtimise alal on tegelikud lahingulaskmised, mida korraldada tuleb kooskõlas taktikalise ettevalmistusega ja millel juhtide vahetamisega jne. juhtimispraktikat tuleb anda kõigile õpilastele.

7. Taktikaline ettevalmistus.

1. R.k. kompanii liikumine lähenemisel. Pataljoni esijärgu toetamiseks ja lähenemise katmiseks määratud rühmade liikumisviis juhtimine ja tegevus. Ülesande saamine ja selle täitmisele asumine. Esijärgu kompaniülema käsutusse sattumine. Iseseisev luuretoimetamine ja ettepanekute tegemine sel juhul. (J.E.II, §§323-325, 322 ja 318-321)

2. Kallaletungi lähtealusele asumine. Esiialgne jalaväe hargnemise katmine. Üleminek hargnemise katmiselt jalaväe edasilikumise toetamisele. Flankeerimise saavutamine. Positsioonide vahetamine. Tegevus ülesande täitmise järgi. (J.E.II, §§327-335). Rünaku toetamine tulega. Viimaste tuleseisukohtade valik, flankeerimise saavutamine, tule pinevuse tõstmine maksimumini. (J.E.II, §336). Rünaku toetamine tulega. Viimaste tuleseisukohtade valik, flankeerimise saavutamine, tule pinevuse tõstmine maksimumini (J.E.II, §336).
3. R.k. rühma järgiviskamine vallutatud maaalale. Üleminek laskurkompaniide otsekohesse käsutusse. Rühmaülema iseseisev teotsemine rühma taktikalisel juhtimisel. Vastase vasturünnaku katsete lämmatamine, sissemurde laiendamise toetamine ja jälitamine. (J.E.II, §§337-339, 322, 318-321).
4. R.k. rühma kaitsesele asumine vastase surve all. Esiialgne improviseeritud tuleplaan, selle järkjärguline täiendamine. Rühma tulitegevuse kokkukõlastamine naaberrühmade ja laskurkompanii omaga. Uute ülesannete saamine, nende täitmine. (J.E.II, §§560, 449, 460, 446, 447, 456).
5. R.k. rühma plaanikindel kaitsesele asumine r.k. kompanii üldise tuleplaaniga raamides. Tulitõkke loomine vastupanupositsiooni eelserva ette. Ülesande saamine ülesande täitmiseks soodsaima positsiooni luure. Lähedamaa flankeerimise ja flankeeriva tule juures tõkke sügavuse saavutamine. Tõkke pidevuse saavutamine, koostöö naabruses asuvate r.k. rühmadega. Side jalaväega ja tõkketule avamine jalaväe väljakutse peale. Kõrvalülesanded, ettevalmistused nende täitmiseks. (J.E.II, §§434, 436, 440, 445, 446-452, 458, 459, 574-576, 578-581, 506-508).
6. R.k. rühma plaanikindel kaitsesele asumine r.k. kompanii üldise tuleplaaniga raamides. R.k. rühm (rühmadekoondus) kaugetule ülesannete täitmisel ja tulitõkete loomisel vastupanupositsiooni sisemuses. Niisuguse rühma võimalik osavõtt tulitõketest vastupanupositsiooni eelserva ette. Ülesande saamine, ettevalmistused selle täitmiseks ja ülesande täitmine. (J.E.II, §§434, 440, 441, 445-459, 506-508, 570-581).
7. R.k. rühm kaitsel oma kompaniist eraldatuna kompaniilõigu või teetuspunkti ülema käsutuses. Rühmaülema iseseisev tegevus töötamisvõimaluste luuramisel, ettepanekute tegemises ja tuleplaaniga loomises (J.E.II, §§576, 571-572, 446).
8. R.k. rühm õõsise kallaletungi toetamisel. (J.E.II, §§649-666).
9. R.k. rühm ka tsetegevusel metsas. (J.E.II, §§686-693).

MÄRKUSED:

1. Teemid nr.nr.2,3,6 ja 7 korrata ühenduses lahingulaskmisega.
2. Kõigi kaitsesülesannete läbivõtmisel läbi viia ka ettevalmistus õiseks tegevuseks.
3. Kõigil harjutustel läbi viia tegelik sideloomine: rühmas eneses, toetatava jalaväega, naaberrühmadega ja r.k. kompüliga.
4. Kõigil taktikalistel harjutustel, olgu nad seotud tegeliku lahingulaskmisega või mitte, praktiseerida tegelikku tulejuhatamist.
5. Taktikalise ettevalmistuse eesmärgiks on tulevasele reservohvitserile anda selge pilt r.k. rühmaülema tegevusest ja r.k. rühma taktikalise juhtimisest tühbilisemates lahinguolukordades ja praktiline oskus seda juhtimist teostada. Selle juures ei tohi aga harjutustel, kus rühm on mõeldud teotsevana r.k. kompanii üldise tuleplaaniga raamides, kunagi ühel või teisel teel kujutamata jätta seda kompanii üldtegevust, millest rühma töö vaid ühe lüli moodustab ja millest ta orgaaniliselt peab välja kasvama.

Harjutused, kus rühm on mõeldud teotsevana eraldi, peavad õpilasele andma praktika ka kõigi nende toimingu täitmisel, mis normaalselt langevad r.k. kompüli õlgadele. Nii valmistatakse õpilane järjekindlalt selleks ette, et ta tarbekorral r.k. kompanii juhtimise võiks oma peale võtta.